

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра банківської справи

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Управління якістю кредитного портфеля банку

Студента 2 курсу 7м групи
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
спеціалізації «Управління банківським
бізнесом»

Науковий керівник
канд. екон. наук,
ст.викладач

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук,
професор

Піддубна
Вікторія
Анатоліївна

Белянко Лідія
Леонідівна

Шульга Наталія
Петрівна

Київ – 2021

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет фінансів та обліку Кафедра банківської справи
 Освітній ступінь - Магістр
 Спеціальність - «Фінанси, банківська справа та страхування»
 Спеціалізація - «Управління банківським бізнесом»

Затверджую

Зав. кафедри _____

« ____ » _____ 201__ р.

Завдання на випускну кваліфікаційну роботу (проект) студентові Піддубна Вікторія Анатоліївна (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту): «Управління якістю кредитного портфеля банку»

Затверджена наказом ректора від «14» грудня 2020 р. № 3775

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту) _____

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проекту) – розкриття теоретичних та практичних засад управління якістю кредитного портфеля банку

Об'єкт дослідження - кредитний портфель банку

Предмет дослідження – управління якістю кредитного портфеля банку

4. Консультанти по роботі (проекту) із зазначенням розділів, за якими здійснюється консультування:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видано	Завдання виконано

5. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом)

ВСТУП

Розділ 1. Теоретичні засади управління якістю кредитного портфеля банку

Розділ 2. Аналіз якості кредитного портфелю банку

2.1 Аналіз динаміки і структури кредитного портфеля АТ «УКРСИББАНК»

2.2 Оцінка якості кредитного портфеля АТ «УКРСИББАНК»

Розділ 3. Напрями підвищення ефективності управління якістю кредитного портфеля

3.1 Світовий досвід управління якістю кредитного портфеля

3.2 Шляхи підвищення управління якістю кредитного портфеля банків

України

6. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1.	Узгодження плану та оформлення завдання	до 24.12.2020	
2.	Подання статті на кафедру	до 01.03.2021	
3.	Вступ. Розділ 1	до 20.04.2021	
4.	Розділ 2 Розділ 3. Висновки	до 22.06.2021	
5.	Подання роботи (всі розділи, додатки) на кафедру	до 10.09.2021	
6.	Попередній захист робіт	до 12.10.2021	
7.	Подання завершеної (переплетеної) роботи та електронної версії в ПДФ форматі	До 02.11.2021	

7. Дата видачі завдання «__» _____ 201__ р.

8. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

(*прізвище, ініціали, підпис*)

9. Керівник проектної групи
(гарант освітньої програми)

(*прізвище, ініціали, підпис*)

10. Завдання прийняв до виконання студент _____
(*прізвище, ініціали, підпис*)

11. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проєкту) _____
(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист _____
(ПІБ, підпис, дата)

12. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проєкт)

Випускна кваліфікаційна робота (проєкт) студента _____
(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Керівник проєктної групи
(гарант освітньої програми) _____
(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри _____
(підпис, прізвище, ініціали)

« _____ » 201 _____ р.

ВСТУП

У вітчизняному кредитному механізмі в ринкових умовах попри високу надійність забезпечення кредитів їх застосування часто буває незручним, важкодоступним і не вигідним для учасників кредитних відносин. За цих умов найбільш доступною та надійною формою фінансового забезпечення інтересів кредиторів стає управління якістю кредитного портфелю, яке базується на визнанні ризику неплатежу чи неплатоспроможності позичальників. Банківські установи є важливою ланкою фінансової системи України, від їх ефективного функціонування залежить загальний розвиток економіки країни та добробут населення.

Кредитна діяльність є центральною у банківському бізнесі, вона виступає джерелом як основних прибутків банку, так і найхарактернішого для нього формування кредитного портфелю банку. Тому, в умовах сучасного розвитку банківської системи, істотного значення набуває проблема ефективного управління якістю кредитного портфелю комерційного банку, яке забезпечує збереження фінансової стійкості та безпеки банку в цілому.

Зокрема актуальною сьогодні є розробка теоретичних пропозицій та практичних механізмів щодо удосконалення системи якості управління кредитним портфелем, використання яких допоможе банківським установам ефективно управляти та мінімізувати ризики в період економічних криз.

Серед наукових праць, що охоплюють дослідження питання якості кредитного портфеля, можна виділити роботи таких науковців: Л. Примостка [3], Л. Карпчук [5], С. Рясних [8], Ю. Бугель [39] та інших. Дослідженню підходів до управління кредитним ризиком у банках присвячені наукові праці таких вчених: Г. Карчева [1], О. Лисенок [2], О. Колодізев [11], Н. Кузнецова [38] та інших.

Незважаючи на те, що питанню кредитного ризику та управління ним присвячено значну кількість праць як зарубіжних так і українських науковців, варто відмітити, що всі вони розглядають окремі елементи або інструменти

управління кредитним ризиком. Тоді як важливо проаналізувати концептуальні основи зниження кредитного ризику на банківські установи. А також необхідно приділити увагу розробленню механізму впровадження зарубіжного досвіду управління кредитним ризиком в банківську систему України. Таким чином, поліпшення якості управління кредитними ризиками є передумовою підвищення ефективності банківської діяльності та конкурентоздатності банків через розширення споживання страхових послуг.

Основною метою дипломної роботи є розкриття теоретичних та практичних засад управління якістю кредитного портфеля банку

Згідно з дисертації дипломної роботи було поставлено та виконано ряд **завдань**:

- дослідити тлумачення дефініцій «кредитний портфель» та «якість кредитного портфеля»;
- визначити фактори впливу на формування кредитного портфеля;
- проаналізувати етапи формування кредитного портфеля;
- провести загальний аналіз та виявити тенденції сучасного стану банківського кредитування;
- розглянути кредитну діяльність АТ «УКРСИББАНК»;
- здійснити оцінювання якості кредитного портфеля АТ «УКРСИББАНК»;
- запропонувати заходи з реалізації удосконалення формування кредитного портфеля банку;
- удосконалити існуючі методи формування кредитного портфеля банку.

Об'єктом дослідження магістерської роботи є кредитний портфель банку.

Предметом дослідження є управління якістю кредитного портфеля банку.

Методи дослідження. Дослідження проведене на основі таких методів: графічно-аналітичний метод – для наочної ілюстрації досліджуваних явищ та процесів за допомогою рисунків та діаграм; економіко-математичні методи –

для здійснення безпосередньої оцінки якості кредитного портфелю банку та для обчислення рівня ризикованості кредитів, прибутковості та ліквідності банку; порівняння – для дослідження особливостей сучасного стану кредитних портфелів в банківській сфері; аналіз і синтез – для обґрунтування теоретичних положень та практичних рекомендацій; узагальнення – за допомогою якого було зроблено загальні висновки. Обробка даних здійснювалась в табличному редакторі МО Excel.

Інформаційною базою дослідження виступила сучасні діяльності наукові праці як вітчизняних, так і іноземних вчених, матеріали періодичних видань, статистичні дані НБУ, квартальні та річні звіти АТ «УКРСИББАНК»,

Практичне значення одержаних результатів. Окремі практичні аспекти, висвітлені в роботі, можуть бути використані банком при управлінні якістю КП.

Особистий внесок магістра. Випускна кваліфікаційна робота є самостійним завершеним дослідженням автора.

Публікації. Окремі результати дослідження знайшли відображення в науковій статті: Піддубна В. А. Теоретичні засади управління якістю кредитного портфеля банку // Фінансові установи в умовах глобальних дисбалансів: зб. наук. ст. студ. заочної форми навчання / відп. ред. Н. П. Шульга. – К.: Київ. нац. торг.-екон. Ун-т, 2021. – 386 с. (С. 158-163).

Обсяг та структура роботи. Робота складається з 3 розділів, вступу, висновків, списку використаних джерел та додатків. Обсяг роботи складає 63 сторінки. В роботі представлено 17 таблиць, 10 рисунків, використано 41 наукових джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКУ

Кредитування - найважливіший напрямок активних банківських операцій. Кредитний портфель розглядається як єдине ціле та складова частина активів банку у балансі банку, що має свій рівень доходності та ризику. Тому для успішного та дохідного кредитування – забезпечення більшого відсотку повернення наданих позичок – банкам необхідно запровадити гнучку та ефективну систему управління якістю кредитного портфеля.

Слід зазначити, що частіше банки проводять лише поверхневу перевірку фінансового стану позичальників. Саме тому вітчизняні банки мають аналізувати прогресивний досвід діяльності зарубіжних банків. Орієнтація України на західний формат побудови ризик-менеджменту в банках повинна вимагати відособленості служб управління ризиками кредитного портфеля від керівних органів установи. Формування такої культури має бути направлене на постійне очікування банками негативного розвитку кредитної діяльності та створення систем протидії майбутнім ризикам із використанням ефективних методик зниження, уникнення або передання ризиків.

На сьогоднішній день для банків актуальним питанням залишається доцільність зміни підходів до управління кредитним ризиком на портфельному та індивідуальному рівнях, застосування сучасних інструментів упередження проведення банками високоризикової діяльності, що неможливо без ефективної системи оцінки якості кредитних портфелів з використанням об'єктивних критеріїв та методів для оцінки рівня кредитного ризику в банках [1].

Кредитний ризик полягає у вірогідності невиконання зобов'язань позичальником перед кредитором [2, с. 172]. Оскільки цей вид ризику присутній на рівні кожної кредитної угоди, то стає цілком зрозумілою

банківська практика його виявлення, попередження та оперативного управління.

З цією метою виділення специфіки ризиків за кожним клієнтом найбільш зручним способом - є їхня класифікація та групування, визначення основних компонентів кредитного ризику - експозиції ризику, вірогідність дефолту або погіршення кредитного стану позичальника, а також можливість повернення боргу за умов дефолту.

В кожному банку є своя індивідуальна методика оцінювання ризиків кредитування. На сьогодні зарубіжні країни застосовують такі системи для оцінки кредитоспроможності позичальників - методи комплексного аналізу: CAMPARI; Правило «6С»; Система 4FC; PARSER; PARTS. Перевагою цих систем є те, що, крім фактично отримуваних від позичальника документально підтверджених відомостей, вони можуть враховувати його цілі та звертають значну увагу на якість забезпечення. При цьому методика CAMPARI охоплює більше показників, які підлягають аналізу, та акцентує увагу на дохідності кредитних операцій і діловій репутації клієнта.

Для розвинутих банківських систем рейтингування є традиційним методом оцінювання кредитного ризику. Широко відомими міжнародними організаціями, що займаються рейтингуванням державних та комерційних установ, є Fitch Ratings, Moody's Investors Service, Standard & Poor's. В Україні їх аналогами являються: «ІВІ-Рейтинг», «Експерт-Рейтинг», «Кредит-Рейтинг»

Зауважимо, що рейтинги позичальників характеризують лише вірогідність дефолту позичальника і стосуються, здебільшого, індивідуальних позик і не характеризують ризик кредитного портфеля банку в цілому. Поряд із рейтингуванням у процесі управління кредитними ризиками банки активно використовують економіко-математичні моделі та коефіцієнтний аналіз. Моделювання кредитного портфеля дозволяє банкам оцінити кредитний ризик і можливі втрати залежно від кількості позичальників, величини активів під ризиком та ступеня диверсифікації між різними групами позичальників, галузями і країнами. Натомість, проблема оцінки кредитного ризику полягає у

складності дослідження «ефектів портфеля», коли потрібно оцінити спільну вірогідність дефолту для будь-якої пари позичальників, що стає значною, якщо індивідуальні ризики позичальників корелюють між собою [1; 3].

Використання рейтингових методів найбільш ефективно знайшло своє відображення саме в побудові банками скорингових моделей оцінювання кредитоспроможності позичальника. На сьогодні існує численна кількість їхніх варіацій, і всі вони покликані в кінцевому підсумку призвести до зменшення проблемних кредитів банків. Шляхом побудови взаємозв'язків між соціальними параметрами клієнтів та їхніми поведінковими моделями банкам вдається краще передбачати ризики за кредитними операціями.

В Україні аналітичну роботу з такими позичальників проводить Українське бюро кредитних історій (УБКІ), що може самостійно визначити рівень їхньої кредитоспроможності за власною методикою. У своїй роботі банки не обмежені виключно наявними в них даними. Зазвичай співпраця ведеться також із приватними компаніями, що збирають свої бази даних про позичальників і розробляють комбіновані скорингові моделі на основі даних широкого кола банківських організацій. Аналогічні УБКІ скорингові моделі використовуються у США (переважно FICO) та Європі (Equifax, Experian).

Поряд із рейтингуванням, використанням моделювання для оцінки кредитного ризику широко використовується коефіцієнтний аналіз, який передбачає формування оптимальних для конкретних позичальників коефіцієнтів та їхніх нормативних значень й аналізі їх у динаміці й порівнянні із середніми значеннями за всією галуззю або зі значенням по аналогічних підприємствах [4, с. 291].

Зокрема, банківськими установами Японії, які встановлюють допустимі межі щодо співвідношень фінансових показників позичальників. Банківський сектор США характеризується високим рівнем залучення інформаційних технологій у своїй діяльності, а їхні скорингові системи є одними з найкращих у світі [5].

За даними МВФ, тіньова частина економіки країни на сьогодні становить близько 45 %. За таких умов, порівняно з банками розвинутих країн, банки України вимушені ставити нижчі вимоги до своїх клієнтів і менш критично підходити до наданої позичальниками інформації, орієнтуючись на власний досвід роботи з конкретними клієнтами і враховуючи другорядні фактори. А це призводить до погіршення якості кредитних портфелів банків.

Однією з причин низької якості кредитних портфелів вітчизняних банків є недосконалість банківських методик визначення кредитоспроможності позичальників. Серйозною проблемою є фрагментарність і некомплексність ухвалених і чинних законодавчих актів щодо регулювання кредитних процесів. Зокрема, Постанова Правління НБУ № 351 [6], що є базовою для визначення розмірів кредитного ризику банками України, закладає недостатньо якісний фундамент для формування внутрішньобанківських положень оцінки кредитоспроможності, не враховуючи специфіки функціонування низки потенційних позичальників - юридичних осіб.

Негативно впливає на якість кредитних портфелів банків і надто висока облікова ставка НБУ та складність передбачення динаміки інфляційних процесів. З огляду на зазначене важливого значення набувають аналіз і порівняння використовуваних в Україні та за кордоном критеріїв оцінки якості кредитних портфелів, які б дозволили банкам забезпечити ефективне управління якістю кредитних портфелів і своєчасне вжиття заходів щодо недопущення зростання кредитних ризиків у діяльності банків.

Частка непрацюючих кредитів (NPL) в Україні становила 41% на початок 2021 року. Частка непрацюючих кредитів поступово скорочується з 2018 року. У 2020 році масштабну роботу провели державні банки: за рік вони списали 30,6 млрд у гривні та 3,1 млрд у доларовому еквіваленті. Це дозволило їм знизити частку непрацюючих кредитів з 63,5% до 57,4%. У результаті загальна частка NPL у банківському секторі знизилася за 2020 рік на 7,4 в.п. На сьогодні всі непрацюючі кредити визнані банками, рівень покриття їх резервами постійно зростає та становить приблизно 98%. Тож непрацюючі кредити не

тиснуть на прибутковість банків та їх капітал. Проте все ще велика їх частка є тягарем для банківського сектору, особливо для держбанків, у яких сконцентровано понад 70% NPL сектору (близько 42% припадає на Приватбанк) [7].

Кредитний портфель є основною частиною активів будь-якого банку, забезпечуючи потрібну для функціонування установи прибутковість. При цьому рівень якості кредитного портфеля залежить від його структури, яка формується під впливом індивідуальних особливостей кредитної політики кожного окремого банку.

Є.Г. Рясних, А.А. Пономарьов, М.О. Микитин пояснюють сутність кредитного портфелю комерційного банку як сукупність кредитів, наданих банком на певну дату для одержання доходу у вигляді відсотків [8, с. 146].

Найважливішим показником рівня організації кредитного процесу є якість кредитного портфеля. Після дослідження літературних джерел щодо понятійного апарату якості кредитного портфелю ми погоджуємося з визначенням Дзюблюк О.В., а саме вважаємо що якість кредитного портфеля можна розуміти таку властивість його структури, яка забезпечує максимальний рівень прибутковості при допустимому рівні кредитних ризиків і ліквідності балансу [9].

На думку дослідників, якість кредитного портфеля передусім визначається його спроможністю генерувати максимально можливу прибутковість за помірною рівня кредитного ризику та ліквідності балансу банку [10; 11].

Побудова якісного кредитного портфеля неможлива без урахування зовнішніх і внутрішніх чинників впливу на процес формування його структури та величину якісних характеристик (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Фактори впливу на якість кредитного портфеля банку

<i>Внутрішні</i>	<i>Зовнішні</i>
1. Ресурсна база банку та її забезпеченість	1. Стан розвитку економіки та рівень її тінізації
2. Надмірна концентрація або диверсифікація структури кредитного портфеля банку	2. Грошово-кредитна політика.
3. Ефективної система управління кредитним ризиком.	3. Нормативно-правове забезпечення кредитного процесу банків.
4. Раціональність кредитної політики.	4. Платоспроможність населення.
5. Професійність працівників банку.	5. Конкуренція на ринку банківських послуг.
6. Інноваційні банківські технології, продукти, послуги та ступінь їх упровадження.	6. Попит та пропозиція кредитних ресурсів на ринку.
	7. Кредитоспроможність позичальників.

Примітка: побудовано автором на основі джерела [8]

Усвідомлення механізму та взаємодії елементів кредитного процесу і логіки виконуваних ним функцій дає змогу банківським установам поліпшувати якість кредитного портфеля через зміну окремих аспектів підконтрольних установі організаційних сторін свого функціонування.

Одним із факторів впливу на кредитний портфель є забезпеченість банку якісною ресурсною базою, що може бути спрямована на розширення кредитної діяльності та надання кредитів клієнтам за вигіднішими для них умовами, у тому числі довгострокових і більших за обсягом.

Іншими ключовими факторами, від яких залежить якість кредитного портфеля, є рівень ефективності роботи служб ризик-менеджменту банку і реалізації затвердженої кредитної політики. Окремо слід зазначити, що

формування кредитного портфеля і підтримка його якості на допустимому рівні потребують не тільки збільшення доступності банківських продуктів для клієнтів завдяки інформаційним технологіям, а й наявність у банку високопрофесійних працівників.

Фактори зовнішнього впливу на кредитний портфель зазвичай є незалежними від банку, але повинні враховуватися, оскільки успішна банківська діяльність матиме місце лише за умов її функціонування як відкритої системи, яка спроможна адекватно сприймати і реагувати на умови зовнішнього середовища. На діяльність вітчизняних банків суттєвий вплив має економічна ситуація у країні та особливості нормативно-правового забезпечення. Через достатньо високе податкове навантаження доходи багатьох позичальників мають не задокументований характер.

Управління якістю кредитного портфеля банку – важливий елемент його кредитної політики. Управління якістю кредитного портфеля складається з декількох етапів:

- 1) визначення основних класифікаційних груп кредитів і осудних ним коефіцієнтів ризиків;
- 2) віднесення кожного виданого кредиту до однієї з вказаних груп;
- 3) з'ясування структури портфеля (долею різних груп в їх загальній сумі);
- 4) оцінка якості портфеля в цілому;
- 5) виявлення і аналіз чинників, що міняють структуру (якість) портфеля;
- 6) визначення величини резервів, які необхідно створити під кожен виданий кредит (окрім кредитів, під які може бути створений єдиний резерв);
- 7) визначення загальної суми резервів, адекватної сукупному ризику портфеля;
- 8) розробка заходів, направлених на поліпшення якості портфеля [12].

Методи та критерії оцінки якості кредитних портфелів, що використовуються банківськими менеджерами і наглядовими органами України на практиці, мають низьку ефективність і не завжди дозволяють об'єктивно оцінити й передбачити потенційні загрози фінансовій стабільності банків. Про

це свідчить високий рівень проблемних кредитів банків України, який, за даними Національного банку України, перевищує 50 % і є одним із найвищих показників серед європейських країн. Таке становище сигналізує про наявність нерозв'язаних в Україні проблем теоретичного і методичного характеру, які негативно впливають на розвиток кредитування.

У процесі ефективного управління кредитною діяльністю банку важливим є оцінка якості КП на рівні кожної кредитної операції та в цілому оцінка якості кредитного портфеля за допомогою системи різних методів та критеріїв (рис. 1.1), що базуються на показниках фінансової та статистичної звітності банків, експертних оцінках, використанні економіко-математичних методів та сучасних програмних комплексів.

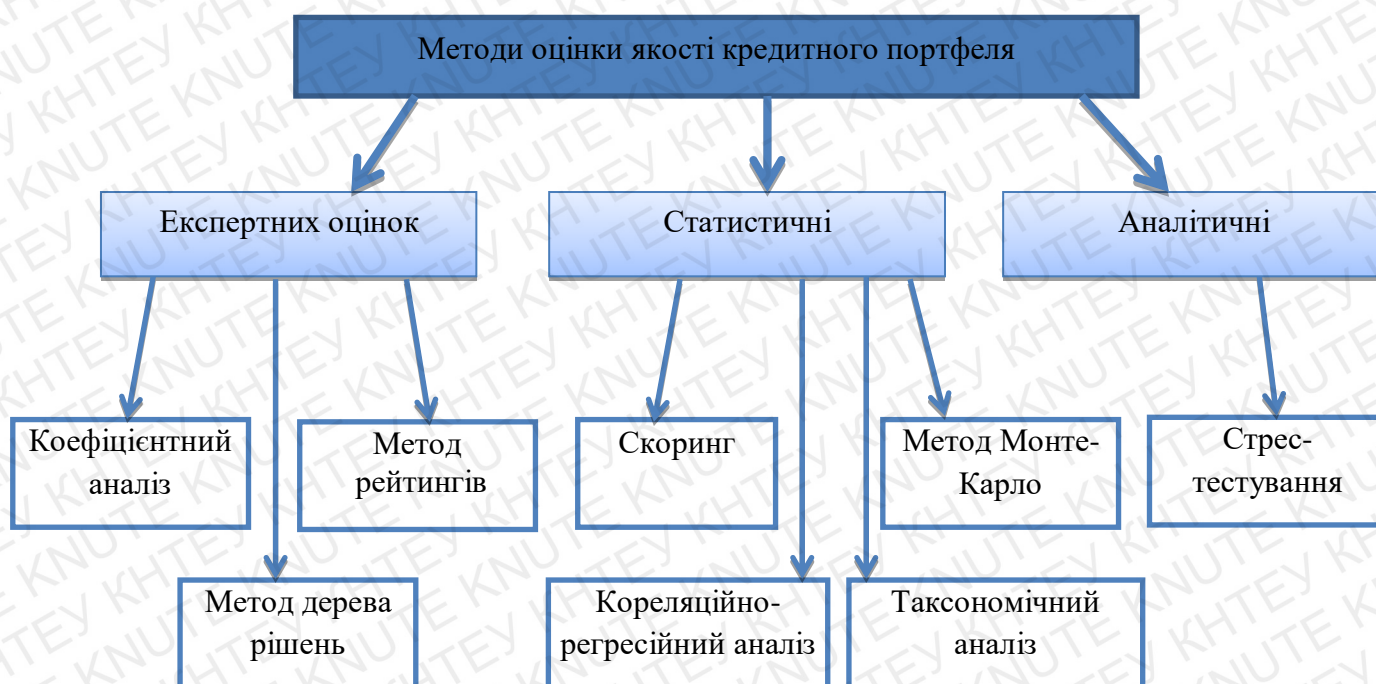

Рис. 1.1 Методи оцінки якості кредитного портфеля банку

Примітка: побудовано автором на основі джерела [2]

Кожен із перелічених методів має свої слабкі і сильні сторони. Усі вони по-різному підходять до аналізу якості кредитного портфеля за допомогою властивих для них інструментів. Проте не всі з них можна використовувати для створення інтегрального показника, завданням якого є об'єктивне визначення якості кредитного портфеля на базі врахування різнобічних факторів з урахуванням їхньої значимості. У цьому контексті саме коефіцієнтний аналіз є

найбільш перспективним для побудови інтегрального показника якості кредитного портфеля.

З метою забезпечення ефективного управління кредитним портфелем банку і раннього попередження щодо недопущення зростання кредитного ризику та погіршення показників дохідності запропоновано здійснювати постійний моніторинг якості кредитного портфеля банків, базуючись на трьох критеріях «дохідність - ризик - ліквідність» і використанні системи методів для оцінки його якості з урахуванням прогресивного зарубіжного і вітчизняного досвіду.

Проведений аналіз наукової літератури дозволив систематизувати методичні підходи різних авторів до оцінки якості кредитного портфеля банку та їх сутність (табл. 1.2), де видно, що в основу більшості опублікованих методик покладено аналіз фінансового стану позичальника за фінансовими показниками його діяльності.

Таблиця 1.2

Методичні підходи до оцінки якості кредитного портфеля банку

Джерело	Метод оцінки	Сутність методу	Показники
[8, с.75 - 76]	Метод рейтингів	Кожен банк за визначеною методикою розраховує рейтинг і робить висновок про кредитоспроможності позичальника	Показники фінансового стану позичальника
[9, с.142 - 143]	Метод «МонтеКарло»	Моделювання випадкових процесів за заданими характеристиками. Аналізуються різні варіанти реалізації проекту	Ймовірні характеристики моделювання кредитного ризику
[10, с.94]	Метод «Дерева рішень»	Графічне побудова варіантів рішень, які можуть бути прийняті	Показники ризику кредитного портфеля
[11, с. 75]	Метод аналізу коефіцієнтного	Експертний аналіз динаміки економічних коефіцієнтів, які характеризують кредитоспроможність позичальника шляхом порівняння з середніми показниками по відросли	Показники кредитоспроможності та фінансового стану позичальника
[11, с.210]	Кореляційно-регресійний аналіз	Встановлення аналітичного вираження залежності між досліджуваними ознаками, показує, як в середньому змінюється кредитний портфель при зміні будь-якого з незалежних показників	Показники діяльності банку за період

Продовження таблиці 1.2

[12, с.157]	Скорингові методики	Скоринг являє собою математичну або статистичну модель, за допомогою якої банк намагається визначити ймовірність повернення кредиту конкретним позичальником на основі кредитної історії	Інтегральний показник кожного клієнта: вік, професія, дохід тощо
[13, с.20]	Таксономічний аналіз	Вирішує проблеми впорядкування багатовимірного статистичного матеріалу в єдину кількісну характеристику, можливість побудови узагальнюючої оцінки кредитного портфеля	Показники ризику дохідності кредитного портфеля
[14, с.75]	Стрес-тестування	Дозволяє проаналізувати динаміку зміни кількісних показників ризику та оцінити можливі збитки при тій чи іншій стресовій ситуації	Показники ризику кредитного портфеля

Примітка: побудовано автором

Систематизація наявних методів оцінки якості кредитного портфеля в теоретичній частині магістерської роботи дозволила зробити висновок щодо доцільності комплексного їх використання з урахуванням впливу внутрішніх і зовнішніх факторів.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ АТ «УКРСИББАНК»

2.1. Аналіз динаміки і структури кредитного портфелю АТ «УКРСИББАНК»

Історія АТ «УКРСИББАНК» починається з 1990 року. Вже в 1992 році банк знаходиться на ринку банківських послуг України і пропонує власним клієнтам обслуговування найвищої якості, дотримуючись в своїй фінансовій діяльності європейських стандартів в фінансово-кредитній галузі [13]. У 1996 році банк відкриває філії в інших областях України і в 2000 році вже розбудовує ефективну мережу та стабільно утримує позиції лідера на ринку інвестицій. Національним лідером «УКРСИББАНК» стає у 2003 році, увійшовши до десятки кращих банків України [14]. Якісне зростання супроводжує розвиток банку в усіх сегментах. Так у серпні 2011 року завершилася процедура придбання 15% акцій «УКРСИББАНК» Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР), після чого частка BNP Paribas становила 84,99% [15] та у лютому 2016 року розмір частки ЄБРР вже збільшився до 40%, і частка BNP Paribas склала 59,99%. Потім у лютому 2018 року BNP Paribas викупив у міноритаріїв акції «УКРСИББАНК», збільшивши частку до 60% [16]. В 2019 році банк посідає восьме місце в списку найбільших банків світу за обсягом активів та друге місце в рейтингу надійності банків, а в 2021 році він став п'ятим банком, який може здійснювати операції із запасами готівки Національного банку України [17]. Того ж року Національним банком України уперше включено АТ "УКРСИББАНК" до переліку об'єктів критичної інфраструктури [18] та як системно важливому банку визначено буфер системної важливості у розмірі 1% [19]. На сьогоднішній день АТ «УКРСИББАНК» – це універсальна банківська установа, яка протягом останніх двадцяти років незмінно займає верхні позиції

у всіх фінансово-кредитних рейтингах України, надаючи клієнтам обслуговування міжнародного рівня [20].

Найбільшою складовою частиною в процентних доходах АТ «УКРСИББАНК» є доходи від кредитування клієнтів корпоративного та роздрібного сегментів ринку [21]. За роки свого функціонування банк набув фінансової стійкості, що був в спроможності надавати позики навіть протягом кризи COVID-19 із зосередженням на існуючих клієнтах та відібраних зовнішніх потенційних клієнтах. Кредитний портфель АТ «УКРСИББАНК» являє собою сукупність виданих позик, які класифікуються на основі різних критеріїв пов'язаних з різними чинниками кредитного ризику або зі способами захисту від нього.

Рис.2.1 Напрями аналізу кредитного портфеля банку

Примітка: побудовано автором

Для здійснення ефективної кредитної діяльності АТ «УКРСИББАНК» проводиться аналіз своєї діяльності у всій її повноті та різноманітності. Найбільш важливим є аналіз якості кредитного портфеля, який проводиться для виявлення резервів підвищення ефективності кредитної діяльності і в напрямку оцінки рівня захищеності від можливих втрат. Аналіз забезпеченості банківських позик є складовою частиною аналізу якості кредитного портфеля.

За умови запланованого рівня дохідності та допустимого рівня ризику банком здійснюється аналіз кредитного портфеля у двох напрямках:

- аналіз структури та динаміки кредитного портфеля;
- якісний аналіз кредитного портфеля (рис.2.1).

Структурний аналіз проводиться для визначення надмірної концентрації кредитних операцій в одному сегменті, що підвищує ступінь кредитного ризику.

Здійснивши структурний аналіз за статусом позичальника АТ «УКРСИББАНК» в 2016-2020 рр. можна зробити висновок, що банк надавав пріоритет юридичним особам (табл. 2.1). Якщо у 2016 році питома вага кредитів юридичним особам становила 67,04 %, то у 2019 році вона збільшилась і становила 72,04 %. Частка кредитів, які видані фізичним особам у 2016 році становила 32,96%, і в наступні роки мала тенденцію до зменшення, у 2020 році становила 28,07%.

Таблиця 2.1

Аналіз кредитної активності АТ «УКРСИББАНК» за 2016-2020 рр.

№ з/п	Показник	Роки				
		2016	2017	2018	2019	2020
1	Загальна сума кредитів клієнтам, млн. грн.	27 472,84	28 568,76	29 708,11	23 346,42	23 044,42
2	Кредити юридичним особам, млн. грн.	18 418,26	20 225,34	22 986,47	16 819,25	16 574,81
3	Питома вага кредитів юридичним особам в загальній сумі кредитів банку	67,04	70,80	77,37	72,04	71,93
4	Кредити фізичним особам, млн. грн.	9 054,58	8 343,42	6 721,64	6 527,17	6 469,61
5	Питома вага кредитів фізичним особам в загальній сумі кредитів банку	32,96	29,20	22,63	27,96	28,07

Примітка: побудовано автором на основі джерела [28]

Концентрацію клієнтського кредитного портфелю АТ «УКРСИББАНК» наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

**Концентрація клієнтського кредитного портфелю
АТ «УКРСИББАНК» за 2016-2020 роки**

№ з/п	Показник	Роки									
		2016		2017		2018		2019		2020	
		сума	%	сума	%	сума	%	Сума	%	Сума	%
1	комерційна діяльність і торгівля	7126938	26	8343414	29	10329294	35	9984702	42	10413774	45
2	фізичні особи	9054577	34	8745384	31	6721635	22	6527169	28	6469606	28
3	промислове виробництво	736406	3	777571	3	540770	2	3106336	13	2571228	11
4	сільське господарство та харчова промисловість	6558540	24	6092097	21	6480225	22	1018117	4	959391	4
5	транспорт та послуги зв'язку	1738491	6	3366130	14	4127780	12	332863	1	487771	2
6	інше	2257892	7	1245819	2	1508403	7	21744	1	114411	1

Примітка: побудовано автором на основі джерела [28]

З таблиці видно, що в АТ «УКРСИББАНК» сформовано диверсифікований кредитний портфель, значну частку якого становлять кошти надані підприємствам, що проводять комерційну діяльність і торгівлю, промислове виробництво, сільське господарство та харчову промисловість.

Таким чином, можна зробити висновок, що АТ «УКРСИББАНК» продовжує слідувати принципам відповідального ведення бізнесу, веде ефективну діяльність з точки зору динаміки бізнесу і зростання основних фінансових показників і продовжує фокусуватися на постійне поліпшення клієнтського сервісу та вдосконаленні якості обслуговування.

В розрізі по субпродуктам можна розглянути структуру кредитного портфелю (рис. 2.2).

Згідно проведеного аналізу (рис. 2.2) видно, що в вартісному виразі значну частину Кредитного портфелю АТ «УКРСИББАНК» займають продукти «Автокредитування» - 38 % , «Під заставу депозиту» - 28 % та «Іпотека під заставу нерухомості» - 20%.

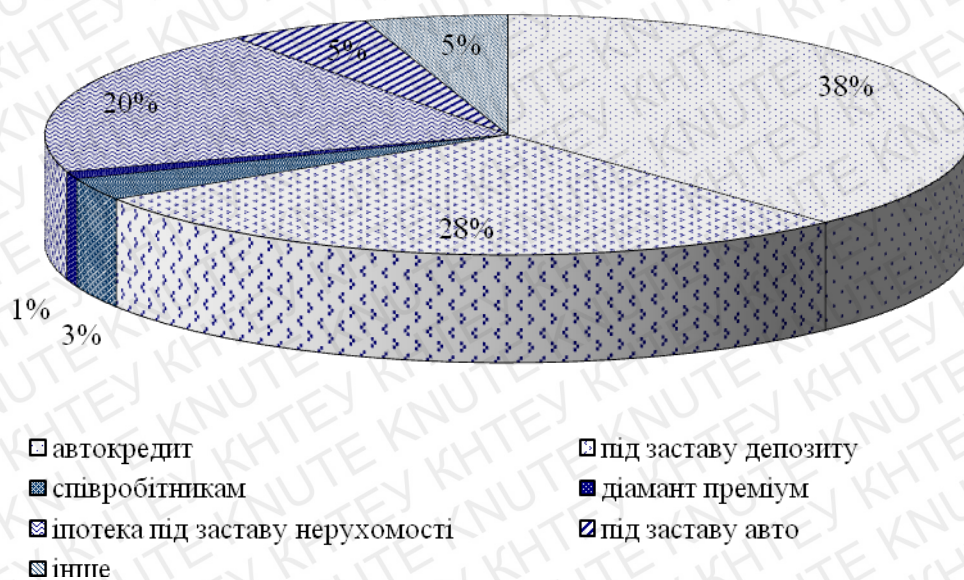

Рис.2.2 Структура кредитного портфеля в вартісному виразі за продуктами Центру кредитування АТ «УКРСИББАНК» за 2020 рік.

Примітка: побудовано автором на основі джерела [21]

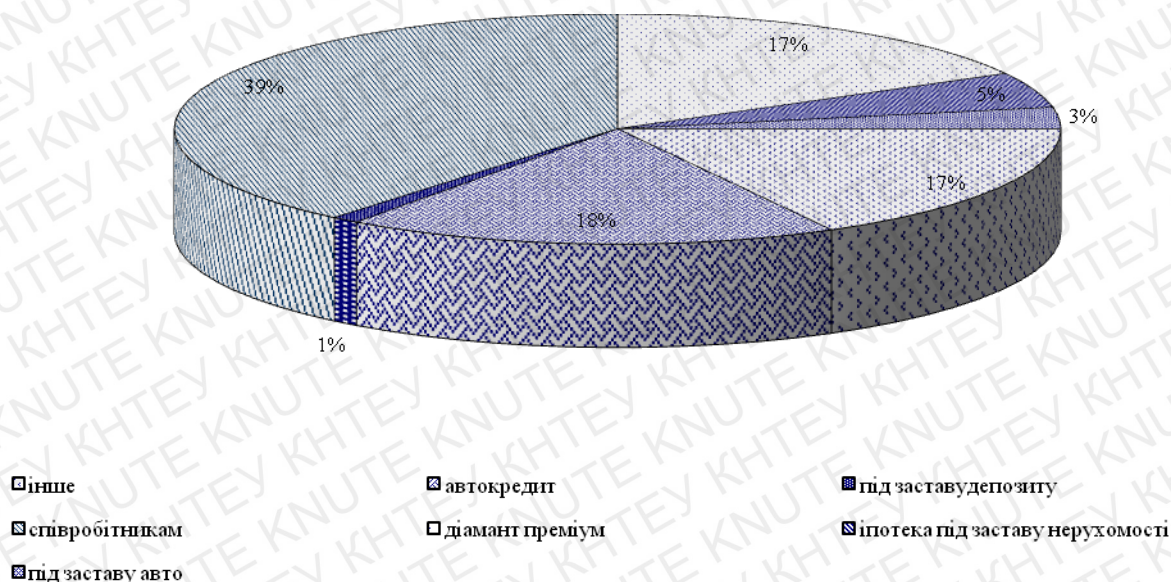

Рис.2.3 Структура кредитного портфеля за кількістю угод за продуктами Центру кредитування АТ «УКРСИББАНК» за 2020 рік.

Примітка: побудовано автором на основі джерела [28]

Також структуру кредитного портфелю можна розглянути в розрізі кількості укладених угод за кредитними продуктами (рис. 2.3):

Згідно проведеного аналізу (рис. 2.3) видно, що в структурі кредитного портфеля найбільшу частку займають угоди, які надані співробітникам – 39 %, угоди автокредиту – 18 %, «Кредитна картка «Преміум» - 17 % та інші угоди [22].

У таблиці 2.3 представлені відомості про тривалість прострочених платежів розподілені за фактичними термінами прострочення.

Таблиця 2.3

Відомості про тривалість прострочених платежів розподілені за фактичними термінами прострочення в АТ «УКРСИББАНК» за 2019 та 2020 роки

<i>Показники</i>	<i>2019</i>		<i>2020</i>	
	<i>сума</i>	<i>%</i>	<i>сума</i>	<i>%</i>
Не прострочені	5618684	75,28	5509289	75,08
1-30 днів прострочення	174 832	2,34	132 052	1,80
31-60 днів прострочення	47 266	0,63	54 158	0,74
61-90 днів прострочення	33108	0,44	39992	0,54
статус дефолту	1589893	21,30	1602832	21,84
Усього	7463783	100,00	7338323	100,00

Примітка: побудовано автором на основі джерела [21]

За даними таблиці 2.3 видно, що 75% кредитів повертаються вчасно, а більше 21% кредитів мають статус дефолту.

2.2. Оцінка якості кредитного портфеля АТ «УКРСИББАНК»

Якість банківських активів, і перш за все кредитів, – один з найважливіших індикаторів стану банківського сектору та економіки в цілому. Прострочена заборгованість за кредитами найбільш яскраво свідчить про наявність проблем у кредитному портфелі банківської установи, оскільки вона є безпосереднім відображенням проблем позичальника і його неспроможності погасити борг перед банком.

Проведемо аналіз активів банку для пошуку проблемних місць та резервів покращення кредитного портфелю. Так в таблиці 2.4 та на рис 2.4 наведено аналіз активів АТ «УКРСИББАНК» за 2016- 2020 роки.

Таблиця 2.4

Активи АТ «УКРСИББАНК» у 2016-2020 рр.

№з /п	Показник, (тис. грн.)	Роки				
		2016	2017	2018	2019	2020
1	Грошові кошти та еквівалент	1 325 421	1481 002	1519 403	171 568	199 528
2	Кредити юридичних осіб	712 112	602 103	983 364	1 726 066	1 996 072
3	Кредити фізичних осіб	38 694	41 523	48 639	60 501	83 845
4	Кредити та заборгованість клієнтів	20680373	22223062	26137962	21371168	21067038
5	Частка кредитів та заборгованість у активах	45,62219	48,12293	50,25266	40,17347	29,13193
6	Активи	3 564 654	4 856 952	3 328 652	4 061 267	4 200 760

Примітка: побудовано автором на основі джерела [28]

З таблиці 2.4 та рисунку 2.4 видно, що активи АТ «УКРСИББАНК» постійно зростають. З 45329635 тис. грн. у 2016 до 72315976 тис. грн. у 2020 році. А кредити та заборгованість клієнтів не мають чіткої тенденції. До 2018 року відбувалося збільшення. У 2016 році частка кредитів та заборгованість клієнтів у активах становила 45,62%, у 2018 - 50,25%. З 2019 року частка поступово зменшувалась і у 2020 році становила лише 29,13% [23].

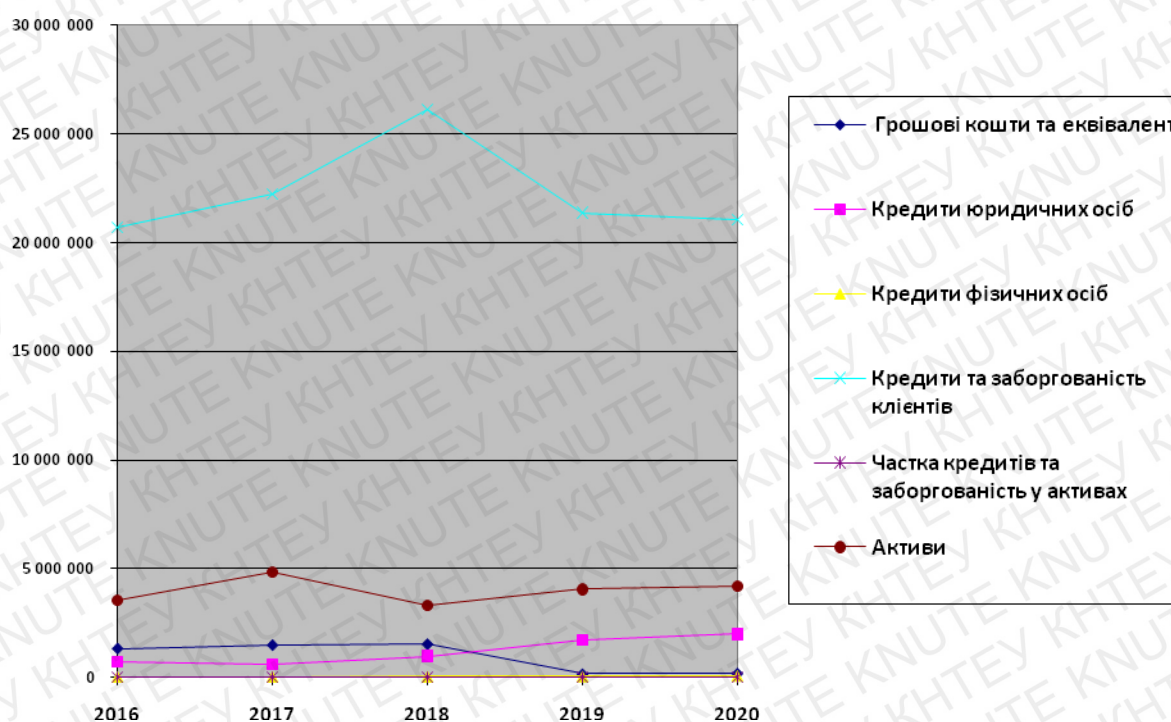

Рис.2.4 Структура активів АТ «УКРСИББАНК» у 2016-2020 рр., тис. грн.

Примітка: побудовано автором на основі джерела [28]

Дослідження кредитної діяльності банківського сектору України на роздрібному ринку доцільно розглядати у контексті оцінки структури та якості його кредитного портфеля загалом [24].

Для аналізу стану якості кредитного портфелю АТ «УКРСИББАНК» варто розглянути сучасний стан банківської системи України загалом. Так, за 2020 рік частка непрацюючих кредитів (NPL) в українських банках знизилася з 48,4% (на 1 січня 2020 року) до 41% (на 1 січня 2021 року). Це представлено на рис. 2.5.

Зрушенню у врегулюванні непрацюючих кредитів сприяли розроблені Національним банком вимоги до організації процесу управління проблемними активами. Крім цього, у 2020 році були визначені критерії для списання активів, за якими не очікується повернення боргу. Кабінет Міністрів відповідно затвердив заходи з управління проблемними активами державних банків.

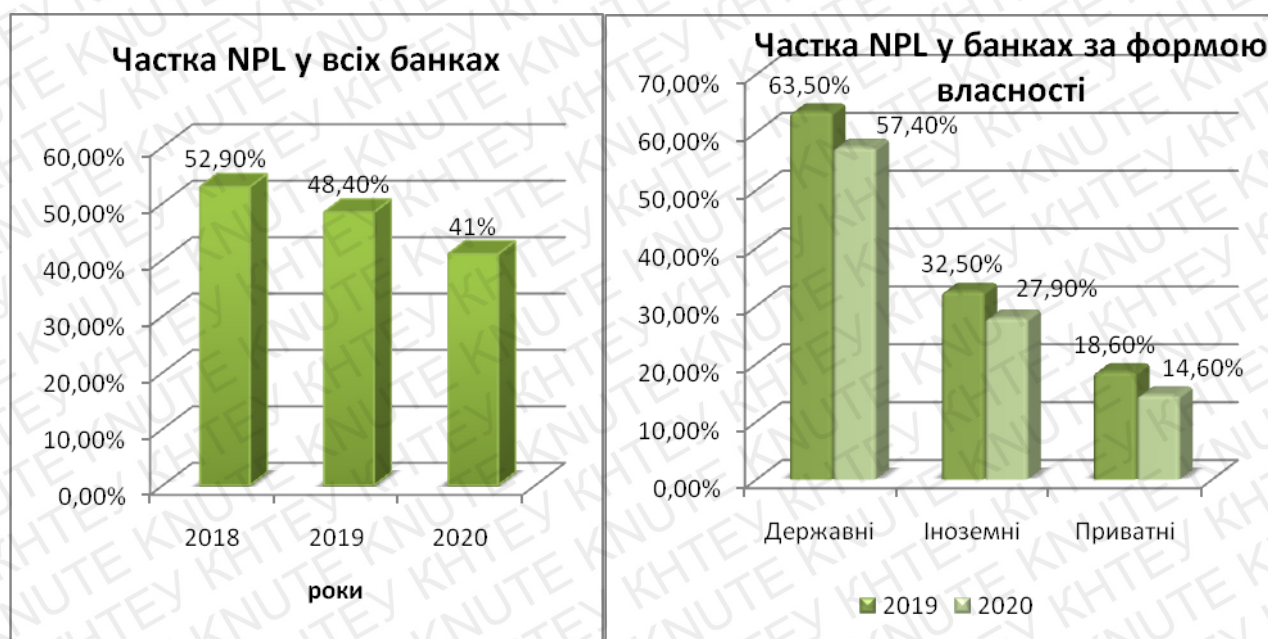

Рис.2.5 Аналіз динаміки непрацюючих кредитів у банках України 2018-2020 р.

Примітка: побудовано автором на основі джерела [38]

Структуру і якість кредитного портфеля банківського сектору України представлено у табл. 2.5.

Наведені дані демонструють, що і активи, і кредитний портфель вітчизняних банків протягом аналізованого періоду показали хоча й незначну, але позитивну динаміку зростання. Обсяг активів банківського сектору зріс на 19,1 %, а клієнтський кредитний портфель збільшився на 2,3 %. Станом на 2020 р. його обсяг складав 1062,8 млрд. грн., що становить 64,3 % обсягу активів, у той час як у 2015 році частка кредитів в активах складала 80,5 %. Частка непрацюючих кредитів протягом періоду збільшилася на 43,4 %, проте, починаючи із 2017 року, вона щорічно зменшувалася, що свідчить про ефективність організації роботи банків із проблемною заборгованістю [25]. Так, на кінець 2020 року непрацюючі кредити вже не становили загрози стійкості банківської системи завдяки створеним у банках резервам, рівень покриття якими становив 95,2 %.

**Динаміка активів і кредитного портфеля банків України
у 2015-2020 рр. (на кінець року, млрд. грн.)**

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	Темп приросту до баз.року, %	2020
Активи банків, у млрд. грн.	1 254,4	1 256,3	1 333,8	1 359,7	1 493,3	19,1	1 651,6
Кредитний портфель банків, у млрд. грн.	1009,7	1 005,9	1 036,7	1 118,9	1 033,4	2,3	1 062,8
Частка кредитів у активах, %	80,5	80,1	77,7	82,3	69,2	–	64,3
Непрацюючі кредити (NPLs), млрд. грн.	370,24	407,67	594,99	630,76	530,78	43,4	575,420
Частка NPLs у кредитному портфелі, %	36,7	32,5	54,54	52,85	48,36	–	48,92
Кредити суб'єктам господарювання, у млрд. грн.	830,6	847,1	864,4	919,1	821,9	- 1,0	839,9
Частка у кредитному портфелі, %	82,3	84,2	83,4	82,1	79,5	–	79,0
Кредити фізичним особам, у млрд. грн.	175,7	157,4	170,8	196,9	206,7	17,6	217,4
Частка у кредитному портфелі, %	17,4	15,6	16,5	17,6	20,0	–	20,4

Примітка: побудовано автором на основі джерела [39]

Результати аналізу кредитного портфеля показали, що у 2015–2020 рр. українські банки було зорієнтовано на кредитування корпоративних позичальників – частка наданих їм кредитів у середньому становила 79,6 % усього обсягу. Частка роздрібних кредитів у загальному кредитному портфелі банків становила 17,4 % у 2015 році і 20,4 % у 2020 році. Обсяг роздрібного кредитного портфеля протягом періоду зріс на 17,6 % і склав 217,4 млрд. грн. Головним чином це сталося за рахунок зростання споживчих кредитів, частка яких у середньому за період становила 71,5 % усіх роздрібних кредитів.

Якість кредитних портфелів покращилася в банках усіх груп. Масштабну роботу з очищення портфелів від непрацюючих кредитів проробили державні банки. Наприкінці червня Рада з фінстабільності ухвалила представлені державними банками трирічні плани з врегулювання NPL. Загалом за 2020 рік вони списали 30,6 млрд в нацвалюті та 3,1 млрд у доларовому еквіваленті в інвалюті зарезервованої заборгованості. З урахуванням цих заходів, державні банки у минулому році скоротили частку непрацюючих кредитів з 63,5% до 57,4%.

Також значну роботу з очистки від непрацюючих кредитів проробили банки з іноземним капіталом (без банків РФ), у яких частка NPL за 2020 рік знизилася з 16% до 12,3%. Надалі іноземні банки планують використовувати заходи списання, продажу та очікують добровільного врегулювання боргів. Банки з українським капіталом за рік знизили частку NPL з 18,6% до 14,6%. Їхнім основним інструментом зі скорочення непрацюючих кредитів є списання та продаж [26].

В 2021 році було відновлено Національним банком оцінку стійкості банків. Оцінка стійкості передбачає оцінку якості активів (asset quality review - AQR), а для найбільших банків ще й стрес-тестування. Стрес-тестування, додатково до оцінки якості активів, цього року проходитимуть 30 банків, на які припадає понад 90% активів банківської системи. Фінансові установи відібрано за трьома критеріями: розмір активів, зважених на ризик; обсяг депозитів, залучених від домогосподарств; та обсяг чистих кредитів, наданих домогосподарствам (з вагами 40%, 50% та 10% відповідно) [27]. Так АТ "УКРСИББАНК" пройшов стрес-тестування по всім сценаріям макроекономічних показників і показав, одні з найкращих показників ризико-захищеності.

Індивідуальні кредитні рішення. Більш ніж 300 тис. фізичних осіб із продуктами споживчого кредитування — це позики з оформленням за місцем продажу в межах широкої роздрібно-партнерської мережі, готівкові кредити як існуючим, так і новим зовнішнім клієнтам, онлайн-управління коштами із

мобільним банківським обслуговуванням, позики на нові та вживані автомобілі, а також кредитні картки.

Ключові події 2020 року, це стабільний баланс із нормативом капіталу CET1 (NBU N3) у розмірі 21,1%, низький рівень проблемної заборгованості та рівень співвідношення позик до депозитів майже на рівні 33%. У 2020-му році, банк, як і раніше, планує дотримуватись універсальної банківської моделі із внесенням необхідних корегувань, зумовленими змінами у очікуваннях та поведінці клієнтів, через інвестиції у цифрові платформи та якість цифрового обслуговування клієнтів. В умовах низької відсоткової ставки банк й надалі буде спрямовувати бізнес-модель на досягнення позитивного фінансового впливу у середньостроковій перспективі. Банк зосередить увагу на забезпеченні двозначного показника рентабельності власного капіталу із одночасною адаптацією структури капіталу під зміни у вимогах щодо регуляторного капіталу. Прибуткова бізнес-модель із рентабельністю власного капіталу у розмірі 21% під впливом зменшення ставки. Значні інвестиції у цифрову інфраструктуру банку та кадровий капітал із зростанням капітальних витрат на +1,4% у річному обчисленні та кадрових операційних витрат на 9% у річному обчисленні. Для економічного аналізу діяльності банку необхідно провести аналіз економічних показників, які взяті зі звітів АТ «УКРСИББАНК» за 2016-2020 роки, проаналізуємо динаміку абсолютних та відносних відхилень та відобразимо результати в таблиці 2.6. на основі додатків А-Д.

Таблиця 2.6

Фінансові результати АТ «УКРСИББАНК» за 2016-2020 рр.

Показник	2016	2017	2018	2019	2020	Абс відх. 2020/2019	Абс відх. 2020/2016	Відн відх. 2020/2019	Відн відх. 2020/2016
Процентний дохід, млн. грн.	4035,26	3260,90	4585,74	5236,31	3958,14	-1278,17	-77,12	-24,41	-1,91
Процентні витрати, млн. грн.	1253,85	614,02	705,47	1030,14	662,88	-367,26	-590,97	-36,65	-47,13

Продовження таблиці 2.6

Чистий процент доходу, млн. грн.	2781,41	2646,88	3880,27	4206,17	3295,26	-910,91	513,85	-21,66	18,47
Комісійні доходи, млн. грн.	1619,7	1974,33	2148,00	2304,14	2273,10	-31,04	653,4	-1,35	40,34
Комісійні витрати, млн. грн.	304,95	437,87	523,86	567,15	567,00	-0,15	262,05	-0,03	85,93
Чистий комісійний дохід, млн. грн.	1314,75	1536,46	1624,14	1736,99	1706,10	-30,89	391,35	-1,78	29,76
Чистий дохід від банківської діяльності, млн. грн.	4634,49	4470,99	6031,16	6441,21	5590,98	-850,23	956,49	-13,20	20,63
Сукупний операційний дохід, млн. грн.	2630,08	2039,04	3142,43	3033,76	1906,99	-1126,77	-723,09	-37,14	-27,49
Чистий операційний збиток, млн. грн.	969,42	1656,35	3263,71	2880,47	1596,38	-1284,09	626,96	-44,58	64,67
Прибуток до оподаткування, млн. грн.	1048,85	1995,38	3299,17	2910,06	1607,55	-1302,51	558,7	-44,76	53,26
Податок на прибуток, млн. грн.	57,46	335,56	510,32	295,02	283,15	-11,87	225,69	-4,02	392,78
Чистий прибуток банку, млн. грн.	991,39	1659,82	2788,85	2615,04	1324,40	-1290,65	333,01	-49,35	33,59

Примітка: побудовано автором на основі джерела [28]

Основним показником діяльності є чистий прибуток. На рис. 2.6 наведено динаміку зміни чистого прибутку АТ «УКРСИББАНК».

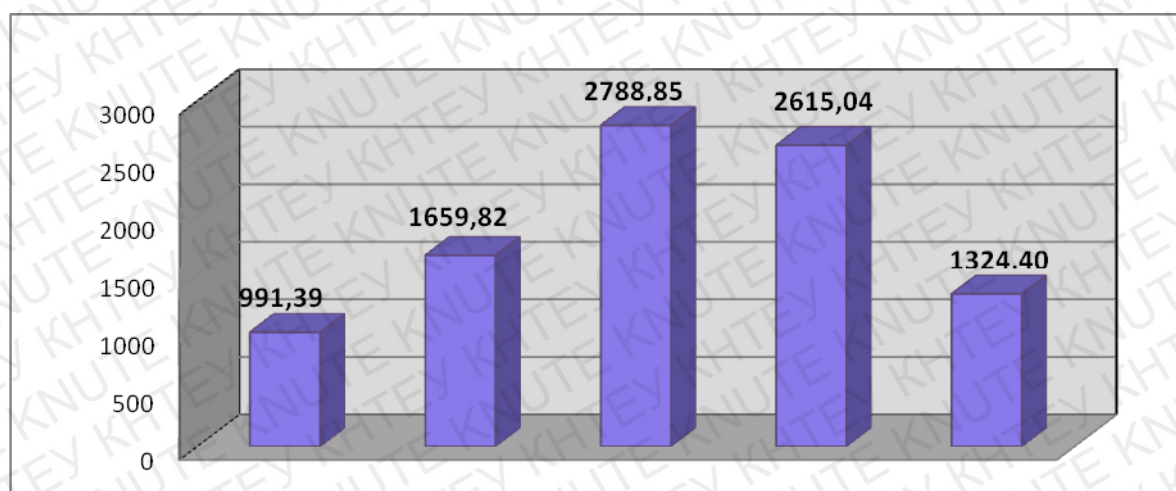

Рис.2.6 Чистий прибуток банку АТ «УКРСИББАНК» за 2016-2020 рік., млн. грн.

Примітка: побудовано автором на основі джерела [28]

Як видно з рисунка, чистий прибуток не має однозначної тенденції. У 2018 році був найвищий показник і становив 2788,85 млн. грн. У 2019 році

прибуток дещо зменшився і становив 2615,04 млн. грн. А у 2020 році цей показник різко скоротився до 1324,40 млн. грн., що на 52,5% менше у порівнянні з 2018 роком. На цю ситуацію вплинула невизначеність, пов'язана з поширенням коронавірусу.

Далі для більш повного аналізу про роботу банку АТ «УКРСИББАНК» зобразимо аналіз динаміки власного капіталу на рисунку 2.7.

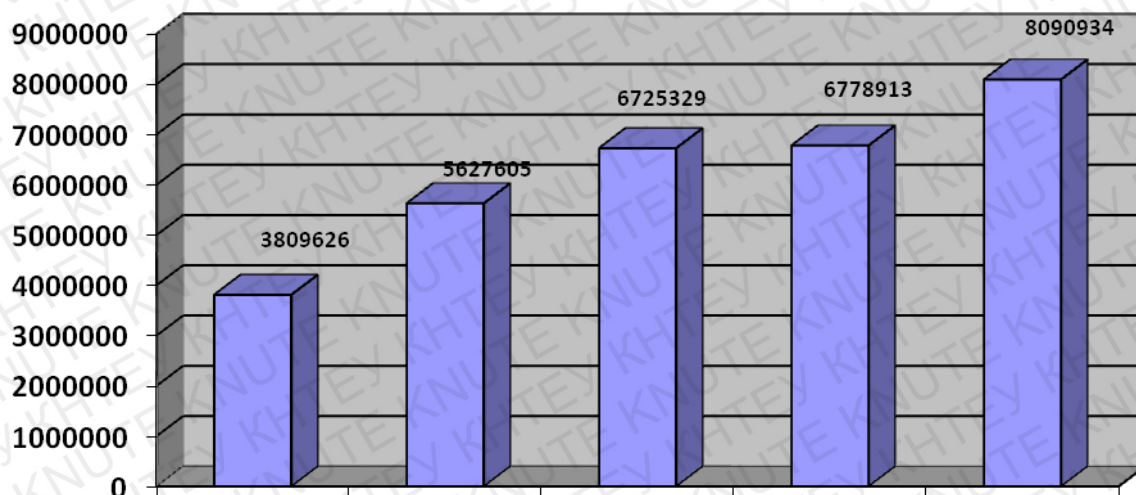

Рис.2.7 Динаміка власного капіталу АТ «УКРСИББАНК» за 2016-2020 рік., тис. грн.

Примітка: побудовано автором на основі джерела [28]

На рис.2.7 продемонстровано зростання власного капіталу банку. Він збільшився з 3809626 тис.грн. у 2016 році до 8090934 тис.грн. у 2020 році.

Збільшення становить 212,38%. Найбільший вплив на зміну фінансового результату АТ «УКРСИББАНК» в 2020 році надали:

- кредитування юридичних і фізичних осіб;
- операції з іноземною валютою і дорогоцінними металами;
- операції з цінними паперами, а також доходи від участі;
- розрахунково-касове обслуговування;
- документарні операції [28].

Для цілей визначення очікуваних кредитних збитків фінансових активів, АТ «УКРСИББАНК» розподіляє фінансові активи на п'ять рівнів ризику, у

залежності від якості та ознак дефолту клієнта, а саме: висока якість, середня, якість нижче середньої, низька якість та якість дефолту.

У таблиці 2.7 наведено відомості про розподіл кредитного портфеля банку за категоріями якості станом на 2019-2020 роки.

Таблиця 2.7

**Відомості про розподіл кредитного портфеля АТ «УКРСИББАНК»
за категоріями якості станом на 2019-2020 роки**

<i>Показник</i>	<i>Дата</i>	<i>Категорія середньої якості</i>	<i>Категорія якості нижче середньої</i>	<i>Категорія низької якості</i>	<i>Категорія якості дефолту</i>	<i>Без присвоєної категорії</i>	<i>Усього</i>
Кредити та заборгованості клієнтів за амортизованою собівартістю	2019	19,45	43,09	5,32	0,18	31,96	100
	2020	23,04	39,75	5,20	0,18	31,84	100

Примітка: побудовано автором на основі джерела [21]

Значущим інструментом формування якісного кредитного портфеля банку є використання інструментів забезпечення.

Забезпеченням в банку може служити застава активів в формі нерухомості, обладнання, транспортних засобів, іншого майна, товарів в обороті і т.д., застава прав вимоги, поручительства і / або гарантії, а також фінансові інструменти, такі як грошові кошти, високоякісні інвестиції, цінні папери і т.д. Залежно від виду забезпечення застосовуються різні дисконти, що відображають його якість і ліквідність.

У таблиці 2.8 наведена інформація про кредити та заборгованість клієнтів за амортизованою собівартістю за переважними видами забезпечення в АТ «УКРСИББАНК» за період з 2017 по 2020 роки.

За наведеними даними можна стверджувати, що більше 70% кредитів забезпечені гарантіями та депозитами протягом останні чотири роки. Частка кредитів, які забезпечені споживчими товарами, зростає з кожним роком. Так у 2017 році їх частка становила 8,31%, а у 2020 році вона зросла до 17,10%. Частка кредитів, які забезпечені нерухомістю навпаки зменшується з кожним

роком. Якщо у 2017 році їх частка становила 18,88%, то у 2020 році вона знизилась до 7,97%.

Таблиця 2.8

**Кредити та заборгованість клієнтів за амортизованою собівартістю
за переважними видами забезпечення в АТ «УКРСИББАНК»
за період з 2017 по 2020 роки**

	2017		2018		2019		2020	
	Сума	%	Сума	%	сума	%	сума	%
Кредити, забезпечені гарантіями та депозитами	15915152	71,62	19608667	75,02	15644925	73,21	15538986	73,76
Кредити, забезпечені споживчими товарами	1847090	8,31	2665861	10,20	3 489 185	16,33	3 602 381	17,10
Кредити, забезпечені нерухомістю	4196332	18,88	3551153	13,59	1 939 480	9,08	1 679 876	7,97
Незабезпечені овердрафти	262830	1,18	312281	1,19	297578	1,39	245795	1,17
Усього	22221404	100	26137962	100	21371168	100	21067038	100

Примітка: побудовано автором на основі джерела [21]

Результати структурного аналізу і аналізу якості АТ «УКРСИББАНК» свідчать про середню якість сформованого кредитного портфелю банку. У той же час банк намагається своєчасно проводити заходи з управління якістю кредитного портфелю і зниження його ризиків. Але в даний час в АТ «УКРСИББАНК» існують проблеми зростання простроченої заборгованості, що негативно впливає на якість кредитного портфелю банку. Відповідно банку рекомендується проводити більш ефективні заходи щодо попередження та стягненню простроченої заборгованості за всіма видами кредитів.

Кредитний портфель банку забезпечений ліквідною заставою. Кредитні ризики застраховані.

Оскільки ефективність банківського кредитування суттєво залежить від якісної структури кредитів, то на етапі моніторингу кредитного ризику на рівні кредитного портфеля банку важливим є встановлення зв'язку між показниками якості кредитного портфеля та ефективністю банківської установи. Загальним показником оцінки економічного ефекту функціонування банку є величина одержаного прибутку. Проте прибуток, не може характеризувати рівень окупності, тобто виникає необхідність визначати рівень ефективності управління банком поряд з прибутком та доходом. За цим принципом, як правило, формується система основних показників, які характеризують ефективність функціонування банку за окремими функціональними ознаками.

Для оцінки якості кредитного портфеля банківських установ зручно використовувати коефіцієнтний метод, перевагами якого є простота і наглядність, він більш детально розписаний в першому розділі магістерської роботи. Проведена оцінка якості кредитного портфеля банківської системи України за критеріями «ризик — доходність» показала нестабільний фінансовий стан банківської системою. Так в таблиці 2.9 пропонується розрахунок показників ризику – доходності кредитного портфелю АТ «УКРСИББАНК».

Таблиця 2.9

Показники якості кредитного портфеля АТ «УКРСИББАНК», у %

Показники	2016	2017	2018	2019	2020
Оцінка кредитного ризику					
Показник покриття кредитного портфеля регулятивним капіталом	12,86	10,90	11,17	10,68	9,79
Показник покриття резервами кредитного портфеля	31,82	48,15	49,29	52,21	51,65
Частка непрацюючих (проблемних) кредитів	22,1	53,99	54,54	54,31	53,89
Показник достатності резервів на покриття кредитного ризику, %	143,98	108,93	85,89	90,37	89,17

Продовження таблиці 2.11

Оцінка доходності кредитного портфеля

Дохідність кредитного портфеля	13,41	13,47	12,15	12,36	12,11
Частка процентних доходів у загальній сумі доходів банківської системи	67,8	71,2	69,6	70,2	69,7
Показник співвідношення процентних доходів і процентних витрат	1,41	1,48	1,75	2,00	1,90
Чиста процентна маржа	3,20	3,50	3,87	5,27	4,8

Примітка: побудовано автором на основі джерела [40]

Результати аналізу засвідчили про високий кредитний ризик (непрацюючі кредити в АТ «УКРСИББАНК» в 2020 році становили більш як половину кредитного портфеля — 54,31 %) і зниження захищеності кредитного портфеля банківської системи за останні три роки з 12,86 до 10,68 %. Зростання резерву для покриття можливих втрат від кредитних операцій у вітчизняних банках протягом останніх трьох років також говорить про зростання кредитного ризику і погіршення якості кредитного портфеля. Водночас на сьогодні величина сформованих резервів на покриття кредитного ризику не повністю перекриває наявний кредитний ризик.

Щодо дохідності кредитів, наданих клієнтам, то в умовах низької якості кредитного портфеля закономірним є зниження показників його дохідності. Утім, чиста процентна маржа за останні роки мала тенденцію до зростання і станом на 2019 досягнула високого рівня — 5,27 %. Про поліпшення ситуації з дохідністю АТ «УКРСИББАНК» свідчить і зростання показника співвідношення процентних доходів і процентних витрат з 1,41 на 2016 до 2,0 на 2019 роках.

Таким чином, на сьогодні залишається складною ситуація щодо якості кредитних портфелів АТ «УКРСИББАНК». Попри високі кредитні ризики і низку наявних у країні проблем, банки знаходять можливості отримувати доходи, зокрема за рахунок вкладення в операції з державними цінними паперами, і поліпшувати результативні показники діяльності.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ

3.1. Світовий досвід управління якістю кредитного портфеля

Майже всі країни світу за допомогою реструктуризації проблемних боргів намагалися оптимізувати питання проблемних кредитів, але більшість науковців вважає, що цей метод не є достатньо ефективним, тому що за своєю суттю дає можливість вивести їх з баланси банків і не зможе вплинути на ситуацію, спричиняючи викривлення звітності банківських установ. В умовах кризових явищ цей метод не є найоперативнішим у контексті зниження ризиків банку та відновлення кредитоспроможності позичальника.

При такому великому обсязі проблемних активів у кредитних портфелях банку, реструктуризація вважалася єдиним оптимальним способом для зниження рівня протермінованої заборгованості. Наприклад, серед основних методів реструктуризації у Мексиці використовують пролонгацію термінів позичок, викуп проблемних кредитів, зменшення основної суми кредиту; в Аргентині - зниження відсоткових ставок, викуп проблемних кредитів, конвертацію валютних кредитів; в США – зменшення основної суми кредиту, зниження відсоткових ставок, пролонгацію термінів позичок тощо.

Слід зазначити, хоч у країнах використовуються поєднання різних методів реструктуризації, але зниження відсоткових ставок, викуп проблемних позичок та пролонгація термінів кредитування є більш поширеними під час кризових явищ у банках. Світовий досвід розв'язання проблеми протермінованої заборгованості показує, що, крім реструктуризації боргів, найбільш поширеним методом є використання інформації з кредитних бюро, які створюються приватними структурами і діють при центробанках держав.

Такі кредитні бюро були створені від 1993 року в Іспанії, США, Чехії, Польщі, Туреччині, Бразилії, Мексиці, Естонії, Казахстані, Росії тощо. Кредитні агентства є приватними підприємствами у США, Бразилії, Аргентині,

та мета їх функціонування це отримання прибутку від надання інформаційних послуг. У більшості країн Європи та у Японії кредитне агентство створюють у формі приватних компаній, які належать консорціуму кредиторів. У Німеччині на даний час діє кредитне агентство, яке об'єднане з восьми регіональних, у економічному і правовому відношенні самостійних, товариств (SCHUFA). Їх власниками й одночасно партнерами є кооперативні банки, комерційні банки, ощадні каси, іпотечні та будівельноощадні банки, підприємства роздрібною торгівлі, лізингові суспільства [29].

Також у більшості країн поряд з кредитним бюро діє інститут державної реєстрації кредитів – Public credit registers (далі – PCR), основна відмінність від кредитних бюро полягає у наданні інформації в базу даних і встановлюється відповідним правилом (окрім Шрі-Ланки та Фінляндії, де їх участь є добровільною). При цьому ця інформація є стандартизованою та містить переважно дані не про позичальника, а про кредит.

У багатьох країнах PCR створюють при центральних банках. Але у Коста-Ріка, Чилі і Перу PCR діють під керівництвом органів банківського нагляду, а у Фінляндії управління передане приватній компанії. Лише мають доступ до інформації уповноважені співробітники центрального банку та фінансові інститути, які готують звіти (також представники громадськості - в Аргентині та Фінляндії, приватні кредитні бюро - в Чилі, але ця інформація взагалі недоступна в Ізраїлі та Греції, тому що з метою її нагляду акумулює центральний банк) [30].

Наприклад, у Франції відсутнє приватне кредитне бюро, а функціонує «Центральне бюро ризиків» при Банку Франції, куди зобов'язані надавати інформацію про позичальників всі кредитні організації. Оскільки у банках Франції оцінка кредитоспроможності підприємства базована на його звітних балансах та звітах про прибутки і збитки, то банківські працівники звертаються в Центральне бюро ризиків для отримання цих даних про позичальника, де для цих цілей використовують картотеку, яка розділена на чотири розділи.

У першому розділі відображено активи балансу підприємств, які згруповані на 10 підгруп відповідно до їх розміру. У другому розділі відповідно до оцінки керівників підприємств, які мають ділові зв'язки із даним позичальником, йому зазначають і присвоюють певний шифр. У третьому розділі класифіковано платоспроможність підприємства на основі даних щодо випадків протермінування платежів за позиками. Згідно з цим клієнти банків поділяються на три групи, характерними рисами яких є: перша – сильно скомпрометована платоспроможність підприємства; друга – пунктуальність у платежах, протягом року відсутність труднощів у коштах; третя – труднощі, які не ставлять під загрозу платоспроможність підприємства. До четвертого розділу класифікують клієнтів залежно від прийняття чи не прийняття Банком Франції від них цінні папери та векселі[31].

На даний час чимало країн створюють спеціальні підрозділи, що здійснюють моніторинг, оцінку та управління проблемними позиками, які функціонують на рівні банківської системи чи банківської установи. Наприклад, держава Польщі зобов'язала всі банки створити в своїй структурі департамент із управління по проблемним активам, в банках Німеччини діє департамент із управління не лише проблемними активами, а також і непрофільними активами [32].

Також поширення набули і корпорації з управління проблемними активами, які викупають у банківських установ проблемні борги задля відновлення їх фінансової стійкості шляхом продажу цих активів за максимальною ціною. Така структура була створена в Японії (Resolution and Collection Corporation), США (Resolution Trust Corporation), Швеції (Securum), Китаї (Orient Asset Management), Чехії (The Konsolidanci Banka)[33].

Такі організації допомагають оптимізувати кредитний портфель банків, що дає їм змогу зосередитися на розвитку основного бізнесу. Але проблемами даного методу застосованого в українській банківській системі є необхідність значних коштів для створення такої організації, недосконалість нормативно-

правової бази та проблема визначення реальної їх вартості сумнівних до повернення кредитів [32].

Для прикладу, у Польщі використовуються спеціальні методи забезпечення погашення кредитів їхніми позичальниками. Замість застави та інших традиційних засобів забезпечення банками використовується групова порука. Ті установи, що практикують зазначену методику називають «банками довіри». Повернення кредитів скоріше забезпечувалося моральними принципами, а не економічними – позичальник знає: у разі несплати ним кредиту, змушені будуть зробити це інші громадяни, які поручилися за нього. Таким чином, гарантією погашення боргу позичальником було соціальне середовище [34].

Все більше банків світу у практиці використовують нові підходи щодо процесу кредитування. На основі ґрунтовного фінансового аналізу клієнта це дає змогу надавати позики замість вимог забезпечення, тому що на сьогоднішній день дуже мало надійних позичальників, що мають стабільні грошові потоки та спроможні за наявними процентними ставками залучити кредит. У даному контексті цікаво розглянути досвід польських і ісламських банківських установ та їх особливості здійснення кредитних операцій.

3.2. Шляхи підвищення ефективності управління якістю кредитного портфеля банків України

Поряд із загальною динамікою вартує уваги стан кредитного портфеля фізичних осіб за конкретними вітчизняними комерційними банками, так як за всіма аналізами структури портфелю в ньому переважають саме кредитування фізичних осіб. Тим паче, ми знаємо і доведено статистичними даними, що саме кредитування фізичних осіб є найбільш ризикованим об'єктом кредитного портфелю. Тому пропозиції в роботі будуть більш направлені на удосконалення роботи банку з кредиторами фізичними особами.

Точність оцінки кредитного ризику важлива як для банку, так і для позичальника, хоча для ринку кредитів характерна асиметричність інформації:

свій фінансовий стан позичальник знає краще, ніж банк. Це дає позичальнику перевагу при укладанні договору про кредит, і банківські аналітики часто отримують від позичальника неточну інформацію. Тому, важливість достовірної оцінки кредитоспроможності позичальника важко переоцінити.

Україна йде шляхом ринкової економіки, тому банківські аналітики часто звертаються до досвіду розвинутих країн. В практиці банків Європи існує цілий ряд методів, що дозволяють класифікувати потенційних позичальників за їх кредитоспроможністю на групи. Зокрема, значного поширення набули модель банкрутства Альтмана, Спрінгейта, Лису, Тефлера, Конана і Гольдера, система показників Бівера. Різні теоретичні, методологічні та організаційні аспекти цієї проблеми знайшли відображення у працях таких російських та українських дослідників, як Баканов М., Шеремет А., Сайфулін Р., Вітлінський В., Герасименко С., Головач А., Єрін А., Ковальов В., Лахтінова В., Лігоненко Л., Терещенко О. [35].

У зв'язку із ростом рівня проблемної заборгованості, особливо це стосується кредитів фізичних осіб, застосування скорингової системи набуває актуальності.

На рисунку 3.1 зображена організаційна складова забезпечення застосування скорингу в АТ «УКРСИББАНК».

На даний момент складається сприятлива ситуація для повноцінної роботи банків зі скоринговими моделями, тому що сьогодні технологічний рівень забезпечення кредитних організацій достатньо високий і це вже не є перешкодою для впровадження скорингових систем, як це було 3-4 роки тому. А головне, у топ-менеджерів банку складається чітке розуміння того, що ж таке скоринг, і що саме може дати його використання.

В процесі прийняття рішення про видачу кредиту позичальникові, як правило, задіяні три групи фахівців. Кожна з цих груп висуває ряд вимог, виходячи з власних завдань, і грає свою роль в розробці функціональних вимог до системи скорингу. Завдання аналітиків – максимально точно визначити фактори, що збільшують і, навпаки, зменшують ризик неповернення кредитів

позичальниками. При цьому число факторів, який експерти включають потім в працюючу модель, має бути мінімальним, щоб не перевантажувати анкету позичальника, і в той же час достатнім для точного визначення надійності позичальника.

Рис. 3.1 Організаційне забезпечення скорингової системи АТ «УКРСИББАНК»

Примітка: побудовано автором

Інша вимога – це швидкість моделювання за допомогою обраного інструменту, і гнучкість. Процес побудови моделей повинен здійснюватися швидко, щоб при виникненні будь-яких зовнішніх чи внутрішніх змін можна було оперативно перебудувати скорингову модель.

Перелік вимог до системи:

- можливість інтеграції програмного забезпечення для побудови моделей з існуючими додатками;
- забезпечення зручного доступу до вихідних даних (не перевантажуючи дані з одних систем в інші);
- можливість використання вже побудованих моделей в існуючих системах автоматизації та базах даних (експорт моделей у вигляді програмного коду).

Крім перерахованих вимог, існують загальні вимоги до скорингової системи як до одного з інструментів, що використовуються співробітниками банку:

- гнучкість у використанні – можливість застосування для інших банківських задач;
- мінімізація витрат (тимчасових і фінансових) на впровадження нового рішення;
- гарантія надійної та ефективної роботи;
- швидка окупність вкладень.

Представлений вище перелік є загальним і може доповнюватися в залежності від технології роботи банку і ринкових умов. Всі вимоги формуються в процесі роботи над проектом .

Список основних вимог до кредитних експертам-аналітикам:

- точність і надійність побудованих моделей;
- можливість оперативно відстежувати якість побудованих моделей, не проводячи для цього окремого трудомісткого дослідження;
- мінімальні витрати часу і сил для підготовки даних для аналізу;
- зручна інтерпретація отриманих результатів та їх наочність;
- можливість актуалізувати модель і відстежувати характер її змін;
- можливість внесення коригувань в модель і створення нових додаткових моделей.

Система показників, за якою сьогодні оцінюють кредитоспроможність позичальників, на нашу думку, є неповною. Як показує досвід кредитування в західних країнах, при аналізі забезпечення кредиту слід звертати особливу увагу на такі характеристики, як термін служби, стан і структура активів позичальника. Тут велику роль відіграє фактор, пов'язаний з технологією, адже якщо активи позичальника технологічно застаріли, то їх цінність як забезпечення буде невелика, оскільки їх важко буде перетворити в грошові засоби у випадку недостатності доходів позичальника для погашення

заборгованості за кредитом. Нині вітчизняні банки приділяють недостатньо уваги цьому чиннику [36].

Також у систему показників кредитоспроможності повинні входити не тільки величини, що легко визначаються за допомогою кількісних даних, але й такі, які описуються за допомогою оцінкових суджень (характер або репутація позичальника та інші). Задля вдосконалення сучасних методів оцінки кредитоспроможності позичальників треба приділити увагу тому, що відсутня нормативна база для оцінки кредитоспроможності клієнтів, є лише рекомендації НБУ, єдині оціночні показники, визначені їх критеріальні рівні. Ми вважаємо, що для більш якісної роботи кредитних відділів банків слід прийняти відповідний закон. Обмеженість інформаційної бази, відсутність кредитної історії в більшості позичальників ускладнює роботу з оцінки її кредитоспроможності [37].

У зв'язку з цим важливим напрямком удосконалення української банківської практики є вироблення єдиної інформаційної бази. Залучення кредитного інспектора в процес прийняття рішення про видачу кредиту доцільно також у тих випадках, коли банк має справу з нетиповим позичальником. Ефективна технологія передбачає швидке виконання всіх перерахованих дій і зведення вірогідності помилки оператора до мінімуму. Для цього скорингова система повинна максимально автоматизувати роботу операційних співробітників. Перелік вимог до системи:

- швидкий і зручний для оператора введення інформації про позичальника в базу даних;
- можливість отримання кредитного рейтингу протягом декількох хвилин;
- мінімум додаткових кваліфікаційних вимог до оператора для роботи зі скоринговою системою (мінімум витрат на навчання і можливість швидкої заміни співробітника у разі необхідності);
- зведення ризику помилки оператора до нуля.

У зв'язку із впровадженням скорингових моделей оцінки кредитного ризику виникає цілий ряд питань стосовно:

- збільшення інтенсивності інформаційних потоків;
- необхідності зниження часу на прийняття рішення;
- індивідуального підхід до кожного позичальника;
- автоматизації процесу прийняття рішення;
- зниження затрат праці;
- швидкої адаптації під потреби ринку.

Основною помилкою у розумінні скорингового методу є зведення його розуміння лише до побудови моделі або автоматизації процесу оцінки, але скоринг є більш широким та комплексним поняттям, що зачіпає всі етапи роботи із позичальником. Скоринг дозволяє вирішувати наступні завдання:

- створення моделей оцінки позичальника для видачі кредиту;
- максимальна автоматизація роботи з позичальником;
- побудова централізованої системи управління кредитною політикою;
- побудова системи он-лайн моніторингу та звітності;
- прогноз динаміки зміни якості кредитного портфеля.

Перевагою скорингової системи можна вважати рекомендації, зауваження, підказки і різного роду повідомлення, щоб зробити оцінку позичальника максимально об'єктивною і якісною. Правила формування подібного роду повідомлень визначає кредитний департамент або департамент ризик-менеджменту. За результатами дослідження організації впровадження скорингової системи можна зробити наступні висновки. В процесі прийняття рішення про видачу кредиту позичальникові, як правило, задіяні три групи фахівців: кредитні експерти-аналітики, менеджери та співробітники, фахівці ІТ-підрозділів. Кожна з цих груп висуває ряд вимог, виходячи з власних завдань, і грає свою роль в розробці функціональних вимог до системи скорингу.

Мета функціонування скорингової системи – максимальна автоматизація роботи операційних співробітників. Основною помилкою у розумінні скорингового методу є зведення його розуміння лише до побудови моделі або

автоматизації процесу оцінки, але скоринг є більш широким та комплексним поняттям, що зачіпає всі етапи роботи із позичальником. Якісна скорингова система будується таким чином, щоб 90-95% всіх завдань кінцеві користувачі (аналітики та оператори) могли вирішувати, працюючи з системою самостійно.

Для виявлення особливостей, проблем та перспектив розвитку кредитного скорингу на Україні коротко охарактеризуємо деякі його методологічні аспекти. Для оцінки кредитного ризику проводиться аналіз кредитоспроможності позичальника. У західній банківській практиці кредитоспроможність трактується як бажання, поєднане з можливістю вчасно погасити видане зобов'язання. Відповідно до такого визначення, основним завданням скорингу є не тільки з'ясування спроможності позичальника виплатити кредит, але й ступінь надійності й обов'язковості клієнта (тобто рівень кредитного ризику, пов'язаного з позичальником).

Скоринг являє собою математичну або статистичну модель, за допомогою якої на основі кредитної історії минулих позичальників банк намагається визначити, наскільки велика можливість того, що конкретний потенційний позичальник виконає умови кредитної угоди без порушень. Досвід впровадження скорингу свідчить про те, що існують деякі методологічні проблеми його застосування як у зарубіжній, так і у вітчизняній банківській практиці. Одна з проблем полягає у тому, що люди із часом змінюються, змінюються й соціально-економічні умови, що впливають на поведінку людей. Тому, скорингові моделі необхідно розробляти на вибірці, зробленій з найбільш «свіжих» клієнтів, періодично перевіряти якість роботи системи (бек-тестінг) і, коли її якість погіршується, розробляти нову модель. На Заході нова модель розробляється в середньому раз у півтора року, стабільною була економіка в цей час.

Для України, імовірно, максимальним періодом буде півроку, а в умовах економічної кризи – квартал. Завдання оцінки якості позичальника ускладнюється також такими обставинами: значна кількість факторів, що впливають на якість позичальника; фактори можуть мати кількісну і якісну

природу; деякі фактори можуть бути зв'язані; всі фактори явно нерівноцінні, тобто роблять різний внесок в оцінку «якості» позичальника; існують проблема вибору того або іншого підходу, покладеного в основу визначення якості позичальника; існує проблема формування оцінок факторів. Необхідно відзначити, що в економіці трансформаційного типу, до якої належить економіка України, велике значення мають якісні критерії оцінки позичальника, які не можна подати через певний числовий параметр, а лише описово, тому при розробці відповідних скорингових систем слід використовувати підходи, які ефективні при моделюванні так званих якісних змінних. Саме такий підхід здається перспективним на нинішньому етапі розвитку банківської системи України.

Модуль побудови скорингової моделі є ядром, ключовим елементом будь-якої скорингової системи. Всі інші модулі, по суті, є допоміжними й забезпечують процес ухвалення рішення про надання кредиту, використовуючи результат цього ключового модуля, а саме скоринговий алгоритм (модель), на основі якого й будується процес прийняття рішення про надання кредиту.

На думку автора, в обраній скоринговій моделі оцінки кредитоспроможності позичальника – фізичної особи, поєднані кількісні та якісні параметри, які повною мірою задовольняють потреби банківської установи у процесі обмеження індивідуального кредитного ризику.

Для побудови такої методики пропоную застосувати нейро-нечіткі технології. Усі характеристики, що містяться в кредитних справах позичальників – фізичних осіб, можна розділити на два види: кількісні та якісні. Зважаючи на методологію оцінки рівня кредитного ризику банку щодо позичальника та ураховуючи відповідні нормативно-правові документи НБУ, як основні характеристики, які найбільше впливають на кредитний ризик, нами обрано:

- x1 – коефіцієнт забезпеченості позичальника – фізичної особи;
- x2 – коефіцієнт платоспроможності позичальника – фізичної особи;
- x3 – вік позичальника;

- x4 – наявність постійної роботи;
- x5 – безперервний стаж роботи;
- x6 – погашення кредитів у минулому.

Методика розрахунків цих характеристик позичальника наведена вище (табл. 3.1), де Н – нормативне значення. Для моделювання були відібрані 15 кредитів станом на 27.04.2020 року проведено розрахунок описаних вище показників. Отримані у такий спосіб вхідні дані зведені у таблицю 3.2.

Таблиця 3.1

Характеристики для оцінки кредитоспроможності позичальника

Характеристика	Формула розрахунку	Н	Примітка
X ₁	$VЗ / C_k$	2,0	VЗ – вартість застави (сума поруки або сума договору страхування фінансового ризику); C _k – сума кредиту та відсотки за ним.
X ₂	$MD / (MPK + MB)$	1,25	MPK – місячні платежі за кредитом, включаючи проценти (у розрахунок береться кредит, який передбачає одержати позичальник); MD-сукупний середньомісячний дохід позичальника; MB-середньомісячні витрати позичальника
X ₃	-	-	Вік позичальника у роках
X ₄	-	-	Стаж роботи на постійному місці у роках
X ₅	-	-	Безперервний стаж роботи у роках
X ₆	-	-	Своєчасно, або з порушеннями, або не брав кредити

Примітка: побудовано автором

Таблиця 3.2

Вхідні дані для оцінки кредитного ризику позичальника

№ позичальника	Коефіцієнт забезпеченості позичальника	Коефіцієнт платоспроможності позичальника	Вік позичальника	Наявність постійної роботи	Безперервний стаж роботи	Погашення кредитів у минулому	У
1	2	3	4	5	6	7	8
	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	x_6	
1	2,49	0,00	54	5	33	Не брав	1
2	2,33	1,50	56	24	33	Не брав	1
3	1,35	1,44	45	7	23	Не брав	1
4	3,55	0,00	47	0	28	3 поруш.	1
5	1,44	1,00	41	4	21	Не брав	1
6	1,00	1,38	33	7	15	Своєчасно	0
7	1,00	0,84	43	8	23	Не брав	0
8	1,00	1,05	55	13	37	Своєчасно	0
9	1,00	1,14	21	11	1	Своєчасно	0
10	1,00	1,00	37	0	15	Своєчасно	0
11	0,93	1,26	27	3	8	Не брав	0
12	1,00	1,55	34	7	7	Своєчасно	0
13	1,00	1,29	22	1	1	Своєчасно	0
14	1,00	1,11	51	0	34	Не брав	0
15	3,98	0,82	45	8	21	Не брав	0

Примітка: побудовано автором

Значеннями інтегральної оцінки рівня кредитного ризику позичальника (у) оберемо 0, якщо виконані умови кредитного договору між позичальником і банком (кредитний ризик – невисокий), і 1, якщо умови кредитного договору не виконані (кредитний ризик – високий). Розглянемо модель оцінки кредитного ризику банку залежно від $x_1, x_2, x_3, x_4, x_5, x_6$ у такому вигляді:

$$y=f(x_1, x_2, x_3, x_4, x_5, x_6), \quad (3.1)$$

Таблиця 3.3

Терми (лінгвістична оцінка) для змінних $x_1, x_2, x_3, x_4, x_5, x_6$

Терм	x_1 (4 терми)	x_2 (5 терми)	x_3 (3 терми)	x_4 (3 терми)	x_5 (3 терми)	x_6 (2 терми)
Терм 1	Низький (Н) [0,00,0,50)	Низький (Н) [0,00,0,50)	Низький (Н) < 25	Низький (Н) [0,1)	Низький (Н) [0,3)	Низький (Н) «не бр.» або з «поруш»
Терм 2	Нижчий за середнє [0,50,1,00) (НС)	Нижчий за середнє [0,50, 0,75) (НС)	Середній (С) [25, 50)	Середній (С) [1,3)	Середній (С) [3,5)	Високий (В) «своєчасно»
Терм 3	Середній (С) [1,00,2,00)	Середній (С) [0,75, 1,00)	Високий (В) > = 50	Високий (В) > = 3	Високий (В) > = 5	-
Терм 4	Високий (В) > = 50	Вищий за середнє [1,00, 1,25) (ВС)	-	-	-	-
Терм 5	-	Високий (В) >=1,25	-	-	-	-

Примітка: побудовано автором

Побудовані терми для кількісних змінних ($x_1, x_2, x_3, x_4, x_5, x_6$) моделі (3.1) наведені у (табл. 3.1) Вихідна змінна, як було зазначено вище, набуває двох значень: 0 – умови кредитного договору виконані, 1 – умови кредитного договору не виконані. Виходячи з наявних даних (табл. 3.2), побудованих нами нечітких термів (табл. 3.3) та лінгвістичних висловлювань типу: якщо < x_1 середній > і < x_2 вищий за середнє >, і < x_3 низький>, і < x_4 середній > і < x_5 середній > і < x_6 високий>, то <кредит повернено > можна побудувати нечітку базу знань як систему нечітких лінгвістичних висловлювань типу «якщо-то», які зв'язують лінгвістичні оцінки вхідних змінних з вихідною змінною y . Таким чином, можна навести компактний вигляд нечіткої бази знань у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Компактний вигляд бази знань

у	№	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆
1	1	В	Н	В	В	В	Н
	2	В	В	В	В	В	Н
	3	С	В	С	В	В	Н
	4	В	Н	С	Н	В	Н
	5	С	ВС	С	В	В	Н
0	6	С	В	С	В	В	В
	7	С	С	С	В	В	Н
	8	С	ВС	В	В	В	В
	9	С	ВС	Н	С	Н	В
	10	С	ВС	С	Н	В	В
	11	НС	В	С	В	В	Н
	12	С	В	С	В	В	В
	13	С	В	Н	С	Н	В
	14	С	ВС	В	Н	В	Н
	15	В	С	С	В	В	Н

Примітка: побудовано автором

Як свідчать дані таблиці 3.4, значення кредитного ризику є мінімальним, якщо коефіцієнт платоспроможності позичальника – фізичної особи вищий за середнє або високий та показник х₆ (погашення кредитів у минулому) високий, грошового потоку високий, а коефіцієнти миттєвої та поточної ліквідності середні або високі. Рівень кредитного ризику значно збільшується, коли коефіцієнт х₆ – низький. Здійснивши початкову апробацію скорингової моделі оцінки кредитоспроможності позичальника – фізичної особи можна стверджувати, що отримані результати розрахунків дозволяють працівнику кредитного відділу банку швидко і без додаткових витрат визначити спроможність клієнта виконувати свої зобов'язання перед банком.

Беззаперечною перевагою моделі є можливість збільшення кількості показників від яких може залежати рівень кредитного ризику позичальника. Нейро-нечіткі моделі кредитного скорингу доречні тоді, коли історичних даних

недостатньо для побудови статистичної моделі, або коли в модель вводяться якісні чинники, які можуть бути оцінені виключно експертним шляхом.

На думку автора, що саме такі моделі можуть бути використані українськими банками на сучасному етапі у зв'язку з відсутністю необхідної статистичної бази та впливом слабо формалізованих чинників.

ВИСНОВКИ

На сьогоднішній день дуже широкий спектр банківських продуктів зі споживчого кредитування на світовому ринку, так і України. Кредитування населення на споживчі потреби задовольняє їхні потреби, підвищує їх платоспроможний попит, також підвищує у цілому життєвий рівень населення та згладжується соціальна нерівновага суспільства. Однією з причин, що призводить до ризикованої діяльності банків та до слабкості банківської системи загалом це позики надані фізичним особам без належного аналізу їхньої кредитоспроможності. Тому потребує необхідності впровадження таких заходів, як планування екстреного фінансування, внесення змін до системи гарантування, що є основними заходами для налагодження справ у банківському секторі, в тому числі і для відновлення системи споживчого кредитування. Але споживче кредитування в Україні практично припинилося під час глобальної фінансової кризи і сьогодні ця динаміка продовжується. Для українських банків лише в 2020 році відбулося відновлення довіри населення до банківської системи та економічне поживлення, що спричинило зростання попиту на споживчий кредит.

Але в Україні ще дуже слабо розвинений фінансовий сектор і для покращення фінансового стану держави необхідно значно підвищити довіру населення до банківської структури і в першу чергу до споживчого кредитування, тому що споживче кредитування це невід'ємна ланка банківської системи. В першу чергу необхідно переконати населення, що накопичувати депозити й вірно розпоряджатися своїми грошовими заощадженнями можуть тільки банки.

З кожним роком зростає кредитування населення в Україні, що є позитивним для банків, оскільки підвищення доходності банку залежить від збільшення суми виданих кредитів.

На жаль, більшість населення із занадто великої процентної ставки та недостатнього забезпечення не мають можливості отримати кредит, що є серйозною проблемою. Зниження процентної ставки банком та надання більше

пільгових кредитів (для пенсіонерів, студентів, молодого подружжя тощо) дало б можливість населенню значно частіше звертатися за допомогою до банків і в результаті чого, банки отримували б більше прибутків.

Також проблемою банків є забезпечення кредиту. Тому працівнику кредитного відділу необхідно досконало знати переваги і недоліки кожної форми забезпечення, щоб зменшити кредитний ризик до мінімуму. В банківській практиці серед заходів та процедур, які направлені на зниження кредитного ризику, найпоширенішим є оцінка кредитоспроможності позичальника, яка являється однією зі стадій організації процесу банківського кредитування. В останні роки банки усе гостріше відчувають проблему управління індивідуальним кредитним ризиком. Методики визначення кредитоспроможності позичальників мають, як свої переваги, так і недоліки. Також не проводиться моніторинг позичальників на достатньому рівні. Таким чином, система управління індивідуальним кредитним ризиком в цілому потребує вдосконалення, і зокрема – у контексті врахування циклічності економічного розвитку країни та зростання ефективності ризик-менеджменту. Підходи до класифікації кредитів фізичним особам залежно від об'єкта кредитування відрізняються один від одного, тобто не існує єдиних стандартів при визначенні об'єкта кредитування.

Інформаційне забезпечення складає сукупність інформації, яка відповідає вимогам щодо співставності, достовірності, повноти та своєчасності. В умовах мінливості навколишнього середовища банкам слід постійно вдосконалювати систему інформаційно-організаційного забезпечення управління кредитним ризиком. При цьому необхідно узагальнювати нормативно-правове забезпечення та уніфікувати всі джерела інформації в єдину комплексну базу задля мінімізації впливу кредитного ризику на функціонування банківської установи.

Організація банківського кредитування фізичних осіб складається з певних етапів, кожний з яких забезпечує рішення конкретного поставленого

завдання, а разом досягається головна мета кредитних операцій: їх надійність і прибутковість для банку.

Фінансовий стан банківської системи є нестійким, оскільки характеризується низьким рівнем капіталізації. Система управління кредитним портфелем банків в цілому потребує вдосконалення, і зокрема – у контексті врахування циклічності економічного розвитку країни та зростання ефективності ризик-менеджменту. Визначили, що управління індивідуальними кредитним ризиками в банку представляє собою послідовність етапів: факторна ідентифікація, кількісна оцінка ризику, вибір стратегії управління ризиком, оптимізація ризику, моніторинг кредитного ризику.

Розроблена в магістерській роботі модель кредитного скорингу дозволяє спеціалісту з кредитування швидко і без додаткових витрат поповнити модель іншими показниками, від яких може залежати рівень кредитного ризику позичальника. Нейро-нечіткі моделі кредитного скорингу доречні тоді, коли історичних даних недостатньо для побудови статистичної моделі, або коли в модель вводяться якісні чинники, які можуть бути оцінені виключно експертним шляхом. Саме такі моделі можуть бути використані українськими банками на сучасному етапі у зв'язку з відсутністю необхідної статистичної бази та впливом слабо формалізованих чинників.

У формуванні та управлінні якістю кредитного портфелю банку є ще ряд недоліків для усунення яких насамперед необхідно:

- 1) вжити відповідні заходи для підвищення довіри до влади і банківської системи всіх верств суспільства, що дадуть можливість залучити більше вільних коштів у банківський обіг;
- 2) підготувати легальне середовище для забезпечення захисту вкладів та прав кредитора;
- 3) знизити ставки Національного банку України з резервування залучених банками коштів для змоги отримання більшого прибутку від наданих кредитів;

- 4) встановити кваліфікаційні вимоги до суб'єктів кредитних відносин, у тому числі в аспекті кредитоздатності позичальника;
- 5) приділяти велику увагу страхуванню та забезпеченню кредитів для зниження кредитного ризику;
- 6) відлагодити механізм неухильної відповідальності за кредитами;
- 7) приділяти більше уваги стану кредитного портфеля.

Проте, основним кроком для забезпечення подальшого розвитку формуванні кредитного портфелю є створення механізмів довіри клієнта банкові і навпаки. Оскільки саме довіра є рушійною силою в даному процесі, і українська банківська система вже мала можливість в цьому пересвідчитись.

Також слід зауважити, що для успішної діяльності банку необхідні інституційні і політичні реформи, які зменшили б негативний вплив зовнішніх факторів на кредитну діяльність банків.

Розвиток національної економіки разом з постійним зростанням добробуту населення не уявляється можливим без вирішення завдань щодо забезпечення ефективного функціонування комерційних банків та банківської системи.

У магістерській роботі при дослідженні комплексу питань, що пов'язані з проблемами підвищення прибутковості банку можна зробити висновок щодо необхідності не лише використання комплексного аналізу при оцінці діяльності банку, а й необхідності розуміння факторів впливу, їх складових, тенденцій та перспектив подальшого розвитку.

Технології роботи сучасного банку та складність організації банку вимагає знань не тільки методик, а й постійного вдосконалення систем управління, адекватного інформаційного та технічного забезпечення, високого рівня освіти та культури банківської справи та наявності оптимальних технологій продажу банківських продуктів. Це дослідження вирішує питання щодо методичного посилення управління прибутковістю сучасного банку при складності організації його роботи та великого розмаїття факторів, що впливають на прибуткову і надійну роботу банку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Карчева Г. Т. Нові підходи до регулювання кредитного ризику банків. Регулювання діяльності банків в умовах глобальних викликів: монографія, за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. О. Примостки. -Київ : КНЕУ. 2012. С. 239-265.
2. Лисенок О. В. Управління кредитним ризиком банку в умовах нестабільності вітчизняної економіки. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова*. 2016. № 5. С. 171-177.
3. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент банку : підручник / Л. О. Примостка. - 3-тє вид., доповн. і перероб. Київ: КНЕУ, 2012. - 338 с.
4. Джеджула В. В. Сучасні методичні підходи до оцінювання кредитоспроможності підприємства. *Економіка та управління підприємствами*. 2016. № 7. С. 290-294.
5. Карпчук Л. Оцінка механізму управління кредитним портфелем комерційних банків України в сучасних умовах. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2016. Вип. 3 (31). С. 21-26.
6. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: постанова Правління Національного банку України від 30.06.2016 р. № 351. Законодавство України: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text>.
7. Частка непрацюючих кредитів (NPL) висока, але поступово скорочується Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl>
8. Рясних Є.Г. Система управління кредитним портфелем у комерційному банку / Є.Г. Рясних, А.А. Пономарьов, М.О. Микитин. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2011. № 2. С. 146–149.
9. Дзюблюк О. В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи: Монографія // Дзюблюк О. В.— Тернопіль, 2009. 316 с.

10. Бугель Ю. Поняття кредитного портфеля комерційного банку та необхідність ефективного управління ним. *Світ фінансів*. 2011. № 2. С. 98-107.

11. Колодізев О. М. Оптимізація кредитного портфеля банку за критеріями прибутковості, ризику та ліквідності. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2015. Вип. 1. С. 19-27.

12. Дзюблук О. В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи: Монографія // Дзюблук О. В. Тернопіль, 2009. 316 с.

13. BNP Paribas визнаний Європейським банком № 1 за рейтинговою оцінкою 2020 компанії «V.E» (рейтинг A1 +): URL: <https://minfin.com.ua/ua/2021/01/18/58745346/>

14. АТ «Укрсиббанк»: офіційне інтернет-сторінка. URL: <https://my.ukrsibbank.com/>

15. ТОП-5 банків за часткою активних карт в портфелі на 1 січня 2021: URL: <https://minfin.com.ua/ua/2021/03/07/61042318/>

16. Відомості про банк URL: <https://minfin.com.ua/ua/company/ukrsibbank/>

17. Укрсиббанк став п'ятим уповноваженим НБУ банком. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2021/03/5/671671/>

18. Визначений перелік банків, що є об'єктами критичної інфраструктури в банківській системі України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/viznacheniy-perelik-bankiv-scho-ye-obyektami-kritichnoyi-infrastrukturi-v-bankivskiy-sistemi-ukrayini>

19. АТ "УКРСИББАНК" став п'ятим уповноваженим банком зі зберігання запасів готівки Національного банку URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/ukrsibbank-stav-pyatim-upovnovajenim-bankom-zi-zberigannya-zapasiv-gotivki-natsionalnogo-banku>

20. Національний банк України: офіційне інтернет-представництво. URL: <http://www.bank.gov.ua>.

21. Офіційний сайт АТ «УКРСИББАНК» Режим доступу : <https://my.ukrsibbank.com/ru/personal/>

22. Визначені банки-учасники валютних інтервенцій у формі запиту найкращого курсу у I кварталі 2020 року URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/viznacheni-banki-uchasniki-valyutnih-interventsiy-u-formi-zapitu-naykraschogo-kursu-u-i-kvartali-2020-roku>

23. Контактний центр Ukrsibbank увійшов в Топ 5 кращих по результатам конкурсу Dzwinner URL: <https://minfin.com.ua/ua/2021/10/13/73749008/>

24. Айвазян С. А. Багатомірний статистичний аналіз в соціально-економічних дослідженнях: Економіка і математичні методи / С. А. Айвазян. – 1977. – 230 с.

25. Кредитний портфель відновлюється, а головним фактором невизначеності залишається якість кредитного портфеля – Огляд банківського сектору URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/kreditniy-portfel-vidnovlyuyetsya-a-golovnim-faktorom-neviznachenosti-zalishayetsya-yakist-kreditnogo-portfelya--oglyad-bankivskogo-sektoru>

26. Стратегія Національного банку України на 2018 – 2020 роки: звітуємо про виконання URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-natsionalnogo-banku-ukrayini-na-2018--2020-roki-zvituyemo-pro-vikonannya>

27. Національний банк затвердив підхід до стрес-тестування банків у 2021 році URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-zatverdiv-pidhid-do-stres-testuvannya-bankiv-u-2021-rotsi>

28. Фінансова звітність та показники АТ «УКРСИББАНК» URL: <https://my.ukrsibbank.com/ua/about-bank/financial-reports/>

29. Колісник М., Кобилецька О. Проблеми та перспективи функціонування бюро кредитних історій в Україні / М. Колісник, О. Кобилецька // *Науковий вісник НЛТУ України*. 2009. Вип. 19. 2. С. 208–219

30. Онищак Н. М. Теоретичні підходи до формування кредитної політики та кредитного портфеля банку в сучасних умовах фінансово-економічної кризи *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2009. № 2 (27). С. 206–210.

31. Пак Н. Технології кредитування підприємницького сектору: зарубіжний досвід // *Вісник Львівської державної фінансової академії*. 2009. № 17. С. 128–135.
32. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.companion.ua>.
33. Афанасьєва О. Управління проблемними активами банку в умовах кризи Шляхи та інструменти модернізаційного прориву економіки України: матеріали міжнародної конференції. *Інститут проблем розвитку та економіко-екологічних досліджень НАН України*. Одеса, 2010. С. 156–157.
34. Кузнєцова Н. В. Порівняльний аналіз характеристик моделей оцінювання ризиків кредитування / Н. В. Кузнєцова, П. І. Бідюк // *Наукові вісті НТУУ «КПІ»*. 2010. № 1. С. 115–118.
35. Бугель Ю. Напрями удосконалення сучасних методів управління банківським кредитним портфелем / Ю. Бугель // *Галицький економічний вісник*. 2010. №2(27). С.157–163.
36. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия // И. А. Бланк, М.: Эльга, 2004.– 564
37. Плюта В. Сравнительный многомерный анализ в эко - номических исследованиях. Методы таксономии и факторного анализа / В. Плюта. – М. : Статистика, 1980. – 152 с.
38. У 2020 році частка непрацюючих кредитів у банках знизилася на 7,4 в.п. до 41% URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/u-2020-rotsi-chastka-nepratsyuyuchih-kreditiv-u-bankah-znizilasya-na-74-vp-do-41#>
39. Офіційний сайт Національного банку України // Електронний ресурс. – Режим доступу: www.bank.gov.ua.
40. Показники банківської системи [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного банку України. — Режим доступу : <https://www.bank.gov.ua>

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСИББАНК» (код 09807750)
Консолідований звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід
(Консолідований звіт про фінансові результати) за 2016 рік

У тисячах українських гривень	Прим.	За 12 місяців 2016 р.	За 12 місяців 2015 р.
Процентні доходи	18	4 035 257	4 127 353
Процентні витрати	18	(1 253 846)	(1 696 435)
Комісійні доходи	19	1 619 704	1 841 267
Комісійні витрати	19	(304 945)	(232 570)
Результат від переоцінки іноземної валюти, торгових операцій з іноземною валютою та деривативами		505 795	183 271
Результат від операцій з фінансовими активами банку на продаж		7 344	(1 939)
Доходи/(витрати) від іншої діяльності		(7 744)	(8 857)
Доходи/(витрати) від інвестицій в дочірні та асоційовані компанії		32 928	44 973
Чистий дохід від банківської діяльності		4 634 493	4 257 063
Витрати, пов'язані з персоналом		(1 070 478)	(1 046 977)
Адміністративні та інші операційні витрати	20	(750 761)	(846 701)
Амортизація приміщень, вдосконалень орендованого майна, обладнання та нематеріальних активів		(183 176)	(203 627)
Сукупний операційний дохід / (збиток)		2 630 078	2 359 758
Резерв на знецінення кредитів, цінних паперів у портфелі банку на продаж, зобов'язань пов'язаних з кредитуванням та інших		(3 599 499)	(2 438 090)
Чистий операційний збиток		(969 421)	(78 332)
Чистий дохід від необоротних активів		35 487	65 751
Дохід/збиток від активів, що утримуються на продаж		-	-
Збиток до оподаткування		(933 934)	(12 581)
Витрати на податок на прибуток	21	(57 457)	(13 588)
Чистий прибуток/(збиток) за звітний період		(991 391)	(26 169)
<i>Інший сукупний дохід після оподаткування за звітний період:</i>		(4 897)	2 731
Інвестиції в портфелі банку на продаж:			
- Переоцінка цінних паперів у портфелі банку на продаж		(4 897)	2 731
- Дохід за вирахуванням витрат на вибуття та знецінення		-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом		-	-
Усього сукупного доходу за звітний період		(996 288)	(23 438)
Прибуток/ (збиток), що належить:			
Власникам банку		(994 755)	(25 301)
Неконтрольованій частці		3 364	(868)
Прибуток/ (збиток) за рік		(991 391)	(26 169)
Усього сукупних прибутків/ (збитків), що належать:			
Власникам банку		(997 422)	(23 877)
Неконтрольованій частці		1 134	439
Усього сукупних прибутків/(збитків) за рік		(996 288)	(23 438)

Затверджено до випуску та підписано

Голова Правління АТ «УкрСиббанк»

Головний бухгалтер –
начальник Управління фінансового та податкового
обліку Департаменту Фінансів АТ «УкрСиббанк»

Ф. Дюмель

О.Ю.Бродський

* 06 березня 2017 р.

Виконавець:

Карацюба П.Д.

тел.738-80-20; 732-54-32

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСИББАНК» (код 09807750)
Консолідований звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід
(Консолідований звіт про фінансові результати) за 2017 рік

У тисячах українських гривень	Прим.	За 12 місяців 2017 р.	За 12 місяців 2016 р.
Процентні доходи	18	3 260 901	4 035 257
Процентні витрати	18	(614 019)	(1 253 846)
Комісійні доходи	19	1 974 330	1 619 704
Комісійні витрати	19	(437 871)	(304 945)
Результат від переоцінки іноземної валюти, торгових операцій з іноземною валютою та деривативами		506 383	505 795
Результат від операцій з фінансовими активами банку на продаж		(6 441)	7 344
Доходи(витрати) від іншої діяльності		(63 008)	(7 744)
Доходи(витрати) від інвестицій в дочірні та асоційовані компанії		(149 281)	32 928
Чистий дохід від банківської діяльності		4 470 994	4 634 493
Витрати, пов'язані з персоналом		(1 334 484)	(1 070 478)
Адміністративні та інші операційні витрати	20	(885 805)	(750 761)
Амортизація приміщень, вдосконалень орендованого майна, обладнання та нематеріальних активів		(211 668)	(183 176)
Сукупний операційний дохід / (збиток)		2 039 037	2 630 078
Резерв на знецінення кредитів, цінних паперів у портфелі банку на продаж, зобов'язань пов'язаних з кредитуванням та інших		(382 690)	(3 599 499)
Чистий операційний збиток		1 656 347	(969 421)
Чистий дохід від необоротних активів		339 035	35 487
Дохід/збиток від активів, що утримуються на продаж		-	-
Збиток до оподаткування		1 995 382	(933 934)
Витрати на податок на прибуток	21	(335 561)	(57 457)
Чистий прибуток(збиток) за звітний період		1 659 821	(991 391)
<i>Інший сукупний дохід після оподаткування за звітний період:</i>		6 130	(4 897)
Інвестиції в портфелі банку на продаж:			
- Переоцінка цінних паперів у портфелі банку на продаж		6 130	(4 897)
- Дохід за вирахуванням витрат на вибуття та знецінення		-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом		-	-
Усього сукупного доходу за звітний період		1 665 951	(996 288)
Прибуток/ (збиток), що належить:			
Власникам банку		1 661 654	(994 755)
Неконтрольованій частці		(1 833)	3 364
Прибуток/ (збиток) за рік		1 659 821	(991 391)
Усього сукупних прибутків/ (збитків), що належать:			
Власникам банку		1 665 439	(997 422)
Неконтрольованій частці		512	1 134
Усього сукупних прибутків/(збитків) за рік		1 665 951	(996 288)

Затверджено до випуску та підписано

Голова Правління АТ "УкрСиббанк"

В.о. Головного бухгалтера –
 Заступник начальника Управління фінансового та податкового
 обліку Департаменту Фінансів АТ «УкрСиббанк»

Ф. Дюмель

С.Є.Бабій

14 березня 2018 р.

Виконавець:
 Т.Ю. Чмерук
 тел. (044) 537 4923

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСИББАНК» (код 09807750)

Консолідований звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід
(Консолідований звіт про фінансові результати) за 2018 рік
(у тисячах українських гривень)

	Прим.	За 12 місяців 2018 року	За 12 місяців 2017 року
Процентні доходи	19	4 585 740	3 260 901
Процентні витрати	19	(705 472)	(614 019)
Комісійні доходи	20	2 147 998	1 974 330
Комісійні витрати	20	(523 862)	(437 871)
Результат від переоцінки іноземної валюти, торгових операцій з іноземною валютою та деривативами		486 016	506 383
Результат від операцій з фінансовими активами банку на продаж		-	(6 441)
Результат від іншої діяльності		6 370	(63 008)
Знецінення активів, що утримуються для продажу		(7 966)	-
Доходи/(витрати) за інвестиціями в асоційовані компанії	12	42 333	(149 281)
Чистий дохід від банківської діяльності		6 031 157	4 470 994
Витрати, пов'язані з персоналом		(1 612 708)	(1 334 484)
Адміністративні та інші операційні витрати	21	(993 165)	(885 805)
Амортизація приміщень, вдосконалень орендованого майна, обладнання та нематеріальних активів		(282 854)	(211 668)
Сукупний операційний дохід		3 142 430	2 039 037
Резерв під кредитні збитки	24,9	121 282	(382 690)
Чистий операційний збиток		3 263 712	1 656 347
Чистий дохід від необоротних активів		35 462	339 035
Прибуток до оподаткування		3 299 174	1 995 382
Витрати на податок на прибуток	21	(510 324)	(335 561)
Чистий прибуток за звітний період		2 788 850	1 659 821
Інший сукупний дохід, що підлягає перекласифікації в склад прибутку чи збитку в наступних періодах:		-	6 130
Інвестиції в портфелі банку на продаж:		-	6 130
- Переоцінка цінних паперів у портфелі банку на продаж		-	6 130
Усього сукупного доходу за звітний період		2 788 850	1 665 951
Прибуток, що належить:			
Власникам Банку		2 788 304	1 661 654
Неконтрольованій частці		546	(1 833)
Прибуток за рік		2 788 850	1 659 821
Усього сукупного прибутку, що належить:			
Власникам Банку		2 788 304	1 665 439
Неконтрольованій частці		546	512
Усього сукупного прибутку за рік		2 788 850	1 665 951
Чистий прибуток на одну просту акцію (гривень на одну акцію)	18	2.95	1.76
Чистий прибуток на одну привілейовану акцію (гривень на одну акцію)	18	89.10	53.23

Затверджено до випуску та підписано:

Ф. Дюмель
Голова Правління АТ «УКРСИББАНК»

О. О. Сівкович
В.о. Головного бухгалтера
Начальника Управління фінансового та податкового обліку Департаменту Фінансів
АТ «УКРСИББАНК»

20 березня 2019 року

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСИББАНК» (код 09807750)

**Консолідований звіт про прибутки або збитки та інші сукупні доходи
за рік, який закінчився 31 грудня 2019 року
У тисячах українських гривень**

	Примітки	За 12 місяців 2019 року	За 12 місяців 2018 року
Процентні доходи	19	5 236 310	4 585 703
Процентні витрати	19	(1 030 138)	(705 472)
Комісійні доходи	20	2 304 140	2 147 998
Комісійні витрати	20	(567 564)	(523 862)
Чистий прибуток від переоцінки іноземної валюти, торгових операцій з іноземною валютою та деривативів	26	567 787	486 016
Чистий прибуток від цінних паперів та інвестицій, які оцінюються за справедливою вартістю, із відображенням переоцінки у складі прибутку або збитку		10 603	37
Чистий (збиток)/прибуток від іншої діяльності		(79 927)	6 370
Зменшення корисності активів, утримуваних для продажу	12	-	(7 966)
Прибуток від інвестицій в асоційовані підприємства	12	-	42 333
Чисті доходи від банківської діяльності		6 441 211	6 031 157
Витрати, пов'язані з персоналом		(1 964 264)	(1 612 708)
Адміністративні та інші операційні витрати	21	(1 089 509)	(993 165)
Знос та амортизація приміщень, вдосконалень орендованого майна, обладнання та нематеріальних активів		(353 682)	(282 854)
Чисті операційні доходи		3 033 756	3 142 430
Резерв під очікувані кредитні збитки	23	(153 286)	121 282
Чисті операційні доходи		2 880 470	3 263 712
Чисті доходи від необоротних активів		29 589	35 462
Прибуток до оподаткування		2 910 059	3 299 174
Витрати з податку на прибуток	22	(295 015)	(510 324)
Чистий прибуток за звітний період		2 615 044	2 788 850
Усього сукупних доходів за звітний період		2 615 044	2 788 850
Прибуток, який належить:			
Власникам Групи		2 613 787	2 788 304
Неконтрольованій частці		1 257	546
Прибуток за рік		2 615 044	2 788 850
Усього сукупних доходів, які належать:			
Власникам Групи		2 613 787	2 788 304
Неконтрольованій частці		1 257	546
Усього сукупних доходів за рік		2 615 044	2 788 850
Прибуток на одну просту акцію (гривень на акцію)	18	2,76	2,95
Прибуток на одну привілейовану акцію (гривень на акцію)	18	83,55	89,10

Затверджено до випуску та підписано:

А. Б. Кашперук,
Виконавч об'язків голови Правління
АТ «УКРСИББАНК»

Г. П. Опачанська,
Головний бухгалтер – Начальник Управління
фінансового та податкового обліку Департаменту
фінансів АТ «УКРСИББАНК»

26 березня 2020 року

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСИББАНК» (код 09807750)

Консолідований звіт про прибутки або збитки та інші сукупні доходи
за рік, який закінчився 31 грудня 2020 року
У тисячах українських гривень

	Примітки	За 12 місяців 2020 року	За 12 місяців 2019 року
Процентні доходи	21	3 958 139	5 236 310
Процентні витрати	21	(662 877)	(1 030 138)
Комісійні доходи	22	2 273 094	2 304 140
Комісійні витрати	22	(567 216)	(567 564)
Чистий прибуток від переоцінки іноземної валюти, торгових операцій з іноземною валютою та деривативів	28	601 611	567 787
Чистий прибуток від цінних паперів та інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		17 764	10 603
Чистий збиток від іншої діяльності		(29 531)	(79 927)
Чисті доходи від банківської діяльності		5 590 984	6 441 211
Витрати, пов'язані з персоналом		(2 143 111)	(1 964 264)
Адміністративні та інші операційні витрати	23	(1 076 543)	(1 089 509)
Знос та амортизація приміщень, вдосконалень орендованого майна, обладнання, нематеріальних активів та активів із права користування		(464 343)	(353 682)
Чисті операційні доходи		1 906 987	3 033 756
Резерв на покриття очікуваних кредитних збитків	25	(310 607)	(153 286)
Чисті операційні доходи		1 596 380	2 880 470
Чисті доходи від необоротних активів		11 165	29 589
Прибуток до оподаткування		1 607 545	2 910 059
Витрати з податку на прибуток	24	(283 149)	(295 015)
Чистий прибуток за звітний період		1 324 396	2 615 044
Усього сукупних доходів за звітний період		1 324 396	2 615 044
Прибуток, який належить:			
Власникам Групи		1 323 617	2 613 787
Неконтрольованій частці		779	1 257
Прибуток за рік		1 324 396	2 615 044
Усього сукупних доходів, які належать:			
Власникам Групи		1 323 617	2 613 787
Неконтрольованій частці		779	1 257
Усього сукупних доходів за рік		1 324 396	2 615 044
Прибуток на одну просту акцію (гривень на акцію)	19	1,40	2,76
Прибуток на одну привілейовану акцію (гривень на акцію)	19	42,31	83,55

Затверджено до випуску та підписано:

Л. Дюпуш,
Голова Правління АТ «УКРСИББАНК»

25 березня 2021 року

Т. В. Семенюк,
Головний бухгалтер – Начальник Управління
фінансового та податкового обліку Департаменту
фінансів АТ «УКРСИББАНК»